

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Skaun kommune

Arkivsak: 24/95
Møtedato/tid: 28.02.2024 kl. 09:00
Møtested: Rådhuset, møterom Kvennberget

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ola Lund Renolen på telefon 994 48 040, eller e-post: Ola.renolen@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 21.02.2024

Ketil Solberg (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ola Lund Renolen
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
01/24	Forvaltningsrevisjon - Integrering og bosetting av flyktninger - Første behandling
02/24	Åpenhet/transparens i kommuner
03/24	Kontrollutvalgets årsmelding 2023
04/24	Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll
05/24	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), eierskapskontroll
06/24	Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), forvaltningsrevisjon
07/24	Opplæring av kontrollutvalget
08/24	Innspill til kontrollarbeidet
09/24	Referatsaker
10/24	Godkjenning av protokoll

Forvaltningsrevisjon - Integrering og bosetting av flyktninger - Første behandling

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

01/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 22/131 - 7

Kontrollutvalget slutter seg til revisors anbefalinger og oversender rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

1. Kommunestyret tar rapport fra forvaltningsrevisjon om integrering og bosetting av flyktninger til orientering.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å følge opp revisjonens anbefalinger ved å:
 - a. gjennomføre kompetansekartlegging for alle bosatte flyktninger og innføre rutiner for oversendelse av informasjon når relevante aktører ber om det.
 - b. utarbeide en integreringsplan som tilfredsstiller kravene i integreringsloven, for alle bosatte flyktninger.
 - c. sørge for at alle bosatte flyktninger oppnår et minimumsnivå i norsk.
 - d. utarbeide integreringskontrakt for alle bosatte flyktninger.
 - e. sørge for at prosjektet for økt kvalifiseringsgrad blant flyktninger blir gjennomført etter hensikten.
3. Kommunestyret ber i tillegg kommunedirektøren om å:
 - a. følge opp kommunestyrets vedtak i juni 2023 hvor 16,5 millioner settes av til kjøp av flyktningeboliger.
 - b. følge opp ansettelse av avdelingsleder for voksenopplæring og flyktningetjenesten.
 - c. sørge for at det blir rapportert etter standardiserte mål på sysselsetting etter gjennomført introduksjonsprogram til SSB.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere på vedtaket under punkt 2 og 3c til kontrollutvalgets møte 23. oktober 2024.
5. Kommunestyret ber Kommunedirektøren rapportere om status for oppfølgingen av punkt 3 a og b og status for integreringsarbeidet innen 30.06.2025

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon - Integrering og bosetting av flyktninger

Bakgrunn

Saken gjelder en rapport fra forvaltningsrevisjon, som ble bestilt av kontrollutvalget i forrige valgperiode, Sak 30/22 i møte 05.10.22. Rapporten ble levert til bestilt tid og legges frem til behandling i kontrollutvalgets møte 28.02.24,

Saksopplysninger

Tema for forvaltningsrevisjonen er integrering og bosetting av flyktninger i Skaun kommune, og bygger på intervjuer og dokumentgjennomgang. Revisors funn viser at det er utfordringer og et betydelig forbedringspotensial for integreringsarbeidet i Skaun kommune.

Revisjonen har kun mottatt dokumentasjon for 15 av totalt 68 bosatte flyktninger innen den fristen som ble fastsatt. Revisor påpeker at det blant de aktørene som er intervjuet, er ulikt syn på årsakene til de omtalte utfordringene.

Rapporten er bygd opp rundt fem konkrete problemstillinger.

Problemstilling 1: Hvilket utdanningstilbud og hvilken språkopplæring gis til flyktningene, og er tilbudet i samsvar med regelverket?

Revisors funn.

Det er bosatt langt færre flyktninger enn det kommunestyret har vedtatt, og det er mangelfull dokumentasjon på saksbehandlingen av de bosatte flyktningene.

Som et eksempel ble det vedtatt bosatt 40 flyktninger i 2023, det ble budsjettet med 21, men antallet faktisk bosatte ble 14.

I hele fireårsperioden er det vedtatt å bosette 134, men antallet faktisk bosatte er 68.

Revisjonen har kun mottatt dokumentasjon på kompetansekartlegging, integreringskontrakt og individuell integreringsplan for 15 flyktninger i perioden 2021-2023.

Hvilken språkopplæring som gis til flyktningene er et av hovedspørsmålene i denne forvaltningsrevisjonen. Av de 15 som det finnes dokumentasjon for er det kun en som har tilfredsstillende opplæring i norsk, som både omfatter periode og omfang for undervisningen. Fem har plan for opplæring i norsk som er ufullstendig og de øvrige ni har ikke plan for opplæring i norsk i det hele tatt.

Problemstilling 2: Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt integreringsarbeid, og hvilke tiltak og virkemidler benytter kommunen for å løse utfordringene?

Revisors funn.

Som vist i rapporten bosetter kommunen færre enn halvparten av de flyktningene det er gjort vedtak om å bosette i kommunen. Revisor legger til grunn at boligsituasjonen er svært krevende og støtter seg blant annet på kommunalsjef oppvekst sitt syn om at det er boligsituasjonen som er hovedutfordringen i kommunens integreringsarbeid. Kommunestyret har, etter vedtak i juni 2023 øremerket 16,5 millioner til dette formålet.

Fra informantene utleder revisor at det er utfordringer innen det tverrfaglige samarbeidet og implisitt at det er et forbedringspotensial. Det pekes på at samarbeid er personavhengig og at man har "trådd litt i hverandres bed", og at samarbeidet på tvers av avdelinger i kommunen forventes å bli bedre så snart ny avdelingsleder for voksenopplæringen og flyktingetjenesten er på plass tidlig i 2024.

Problemstilling 3: Dekker integreringstilskuddet de kommunale utgifter?

Revisors funn

Revisor viser i rapporten hvordan de forskjellige tilskuddsordningene slår inn i kommunens budsjett og regnskap. Budsjettet vil til enhver tid totalt sett være avhengig av antall bosettinger ut året. Det er ikke et eget "flyktingeregnskap" utover det som har vært direkte utgiftsført på avdelingen Voksenopplæring/flyktingetjenesten. Revisor påpeker at det ikke er tilstrekkelig datagrunnlag for å kunne svare på om integreringstilskuddet dekker kommunens kostnader på området.

Problemstilling 4: Hvor stor del av av flyktningene deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram?

Revisors funn

Informantene påpeker selv at det er vanskelig å finne dokumentasjon og at det har vært bedre statistikker på dette tidligere. Revisor peker også tydelig på at det finnes et standardisert rapportregime som kommunene normalt bruker for å rapporterer til SSB. Dette er ikke gjort i Skaun.

Revisor påpeker likevel at Skaun kommune totalt sett har en sysselsettingindeks som er marginalt lavere enn landsgjennomsnittet, og noe høyere enn gjennomsnittet i kommuner med tilsvarende befolkningsstørrelse.

Problemstilling 5: Har kommunen et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flyktninger?

Revisors funn

Revisor har undersøkt om det finnes konkrete samarbeidsavtaler mellom kommune og NAV, og om kommunestyrets vedtak fra 2021, om styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger, er fulgt opp.

Revisor skriver at kommunen har en detaljert samarbeidsavtale med NAV, som beskriver grensegangen mellom kommunens og NAVs ansvar.

Revisor gir god dokumentasjon på at et vedtatt prosjekt fra kommunestyret i 2021 som skulle styrke kvalifiseringsgraden hos flyktninger ikke er gjennomført. Revisor bemerker at det er grunn til å ro at kommunestyret ikke er blitt orientert om status i prosjektet. I

kommunedirektørens høringssvar til rapporten bekreftes det at det er 200.000,- kroner som ikke er blitt benyttet i henhold til vedtaket og det fremstår uklart i hvilken grad politisk nivå er orientert om dette.

Revisors vurderinger og anbefalinger

Revisor konkluderer med at det på fire av fem områder er forbedringspunkter og at kommunen samlet sett har enkelte utfordringer innen arbeidet med integrering av flyktninger.

Revisor konkluderer med at hovedutfordringene i integreringsarbeidet er knapphet på boliger og utfordringer i samarbeidet på tvers av ulike avdelinger i systemet.

Revisor konkluderer med at samarbeidet med NAV er til dels tilfredsstillende. De formelle krav om samarbeidsavtale er på plass, men samhandlingen har et forbedringspotensial.

Revisor påpeker i den sammenheng betydningen av at kommunestyrets prosjekt for styrking av kvalifiseringsgraden hos flyktninger, et samarbeid mellom NAV og voksenopplæringen, ikke er blitt gjennomført. Revisor anbefaler kommunen om å sørge for at prosjektet for økt kvalifiseringsgrad for flyktninger blir gjennomført etter hensikten.

Revisor anbefaler at:

- det skal gjennomføres kompetansekartlegging for alle bosatte flyktninger.
- kommunen skal utarbeide en integreringsplan som tilfredsstiller kravene i integreringsloven, for alle bosatte flyktninger.
- kommunen sørger for at alle bosatte flyktninger oppnår et minimumsnivå i norsk.
- kommunen utarbeider integreringskontrakt for alle bosatte flyktninger.
- kommunen sørger for at prosjektet for økt kvalifiseringsgrad blant flyktninger blir gjennomført etter hensikten.

Sekretariatets vurdering og konklusjon

Sekretariatet stiller seg bak de funn, vurderinger og anbefalinger revisjonen legger frem i rapporten.

Sekretariatet vil understreke at kommunen har betydelige utfordringer. Samtidig viser kommunedirektørens høringsssvar at kommunedirektøren i all hovedsak er enig i hva som er årsaken til utfordringene, hva som er løsningen og hvor det ligger et forbedringspotensial. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å sende over revisors anbefalinger til kommunestyret og innstille på at kommunedirektøren skal følge opp revisjonens anbefalinger med følgende tillegg.

- Når kommunedirektøren understreker at de har dokumentasjon på kompetansekartlegging av *alle* deltagere er det et problem at revisjonen kun får dokumentasjon på 15 av totalt 68 bosatte når de skal gjennomføre en forvaltningsrevisjon vedtatt av kommunestyret på området. Det er ikke nok at dokumentasjonen finnes, den må også gjøres tilgjengelig for relevante aktører og det bør legges til at det skal etableres bedre rutiner for overføring av informasjon.
- Både revisjonen og kommunedirektøren konkluderer med at det er koordineringsutfordringer mellom avdelingene og manglende boliger som er de viktigste årsakene til utfordringene. Når både revisor og kommunedirektør peker på at det allerede er fattet vedtak, som skal bidra til å løse nettopp de største utfordringene, da bør kontrollutvalget be kommunedirektøren om en ekstra orientering på et senere tidspunkt. Hvordan vil oppfølging av disse vedtakene få en positiv effekt på integreringsarbeidet, hvor alle erkjenner at det er et betydelig forbedringspotensial.
- Når revisjonen peker på at det generelt har vært utfordringer knyttet til dokumentasjon og rapportering. Når en av informantene påpeker at det var bedre statistiker innenfor området "deltagelse i arbeidsliv og utdanning" tidligere, mener sekretariatet at det bør stilles krav om å etablere bedre rutiner for rapportering. Når det også finnes standardiserte mål på sysselsetting etter gjennomført introduksjonsprogram, som kommunene normalt rapporterer til SSB, bør også Skaun kommune gjøre det. Det er også problematisk når revisjonen ikke kan besvare problemstillingen nettopp ved at Skaun kommune ikke har rapportert på dette.

Sekretariatet vil også understreke betydningen av revisors anbefaling om at det omtalte prosjektet for styrking av kvalifiseringsgraden blir gjennomført etter hensikten. Når nettopp svakheter i rutiner, rapportering og samarbeid langt på vei skyldes manglende ressurser er det uheldig at konkrete og målrettede vedtak i kommunestyret, om tildeling av ressurser, ikke blir fulgt opp og midlene brukt til andre formål uten at kommunestyret er informert om dette.

INTEGRERING

Skaun kommune

Forvaltningsrevisjon

2024

Dokumentet er signert digitalt av:

• EIRIK GRAN SEIM, 01.02.2024

Forseglet av

Posten Norge

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Skaun kommunes kontrollutvalg i perioden mai 2023 til januar 2024.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Inderøy, 01.02.24

Eirik Gran Seim

Oppdragsansvarlig revisor

Marit Ingunn Holmvik

Prosjektmedarbeider

Bidrar til forbedring

Dokumentet er signert digitalt av:

- EIRIK GRAN SEIM, 01.02.2024

Forseglet av

Posten Norge

SAMMENDRAG

- Utdanningstilbudet og språkopplæringen for bosatte flyktninger har samlet sett en del forbedringspunkter. Revisors gjennomgang viser at det for en del bosatte flyktninger mangler dokumentasjon på kompetansekartlegging, integreringsplan og integreringskontrakt, og revisjonen legger til grunn at slik kartlegging og planlegging ikke er gjort for disse personene.
- Når det gjelder hovedutfordringer i integreringsarbeidet, peker kommunen selv på knapphet på boliger. Det blir også pekt på utfordringer i samarbeidet om integrering, på tvers av avdelingene flyktningetjenesten, voksenopplæringen og NAV.
- NAV har ikke har en samlet skriftlig oversikt over deltagelse i arbeidsliv, utdanning og tiltak i regi av NAV, for bosatte flyktninger. Dette kan utgjøre en utfordring i arbeidet med å sikre sysselsetting av bosatte flyktninger.
- Når det gjelder samarbeid mellom NAV og kommunen om integrering av flyktninger, er dette formelt sett i henhold til regelverket. Likevel er det er også utfordringer på området. Blant annet er kommunestyrets prosjekt for styrking av kvalifiseringgraden hos flyktninger, et samarbeid mellom NAV og voksenopplæringen, ikke blitt gjennomført.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Metode	8
1.4 Om temaet	9
2 Utdanningstilbud og språkopplæring til flyktninger	11
2.1 Problemstilling	11
2.2 Revisjonskriterier	11
2.3 Funn	12
2.4 Vurdering	16
3 Hovedutfordringer i integreringsarbeidet	19
3.1 Problemstilling	19
3.2 Funn	19
3.3 Revisors kommentar	20
4 Integreringstilskuddet og kommunens utgifter	22
4.1 Problemstilling	22
4.2 Funn	22
4.3 Revisors kommentar	24
5 Deltagelse i arbeidsliv og utdanning	26
5.1 Problemstilling	26
5.2 Funn	26
5.3 Revisors kommentar	28
6 Samarbeid med NAV	30
6.1 Problemstilling	30
6.2 Revisjonskriterier	30
6.3 Funn	30
6.4 Vurdering	32
7 Konklusjoner og anbefalinger	34
7.1 Konklusjon	34
7.2 Anbefalinger	35
Kilder	36
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	37

Vedlegg 2 – Uttalelse	42
-----------------------------	----

Tabell

Tabell 1. Bosatte flyktninger i Skaun kommune 2021- okt 2023.	13
Tabell 2. Sammenstilling av innholdet i integreringsplaner for de 15 flyktningene i tidsperioden 2021 – okt 2023 som det foreligger dokumentasjon for.	15
Tabell 3. Oversikt over bruk av integreringsmidler budsjett 2023	24
Tabell 4. Sysselsetting blant bosatte flyktninger mellom 15 og 74 år i 2022. Kilde: SSB.	27
Tabell 5. Sysselsetting blant bosatte flyktninger, alle kjønn, mellom 15 og 74 år i 2022, i kommuner som har liknende befolkningsstørrelse som Skaun. Kilde: SSB	28

Figurer

Figur 1. Organisasjonskart Skaun kommune Kilde: Skaun kommune.....	10
Figur 2. Utbetalt tilskudd etter tilskuddstype 2011-2022	23

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Skaun kommune bestilte den 05.10.22, sak 30/22 en forvaltningsrevisjon med tema Integrering og bosetting av flyktninger. Revisors prosjektplan ble vedtatt i møte i kontrollutvalget den 21.06.23 sak 16/23.

1.2 Problemstillinger

1. Hvilket utdanningstilbud og hvilken språkopplæring gis til flyktningene, og er tilbudet i samsvar med regelverket?

Herunder blant annet:

- Kartlegging av kompetansen til bosatte flyktninger
 - Gjennomføring av introduksjonsprogrammet
 - Utarbeiding av integreringsplan for hver enkelt deltaker i introduksjonsprogrammet
 - Inngåelse av integreringskontrakt med deltakere i introduksjonsprogram
2. Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt integreringsarbeid, og hvilke tiltak og virkemidler benytter kommunen for å løse utfordringene?
 3. Dekker integreringstilskuddet de kommunale utgifter?
 4. Hvor stor andel av flyktningene deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram?
 5. Har kommunen et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flyktninger?

Merk at problemstilling 2,3 og 4 er beskrivende problemstillinger som det ikke knyttes revisjonskriterier til.

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRF - kontroll og revisjon i kommunenes standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Skaun kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Datainnsamlingen til denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført ved intervjuer og dokumentgjennomgang.

Følgende personer er intervjuet:

- Kommunedirektør
- Kommunalsjef oppvekst
- Enhetsleder NAV
- Rådgiver flyktningetjenesten

Revisjonen har i tillegg vært i kontakt med tidligere avdelingsleder for flyktningetjenesten og voksenopplæringen i Skaun kommune, angående registrering av statistikk innen integrering i kommunen.

Når det gjelder omfanget av norskopplæring, har revisjonen vært i kontakt med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og mottatt data om norskopplæring i Skaun, fra Nasjonalt Introduksjonsregister (NIR). Økonomisjefen har også bidratt med å svare på skriftlige spørsmål vedrørende tilskuddsordningene og bruken av tildelte midler.

Revisors egne dokumentgjennomgang er utført i arkivmaterialet som er gjort tilgjengelig for revisjonen. Dette omfatter dokumentasjon for flyktningene som er bosatt i Skaun i tidsrommet 2021 til oktober 2023. Dokumentasjonen omfatter blant annet kompetansekartlegginger, integreringskontrakter og individuelle integreringsplaner.

Vurdering av metode

Revisjonen har kun mottatt dokumentasjon for 15 av totalt 68 bosatte flyktninger innen den fristen som ble fastsatt. Enkelte av de 68 bosatte flyktningene kan være i en alder som gjør at de ikke har rett og plikt til introduksjonsprogram, og dette kan være noe av forklaringen på at det mangler dokumentasjon på deltagelse i introduksjonsprogram for såpass mange bosatte flyktninger. Likevel indikerer tall fra IMDi at minst 40 av de 68 bosatte flyktningene i tidsrommet

2021 – okt 2023 har deltatt på introduksjonsprogram. Dette innebærer i så fall at dokumentasjon på deltagelse i introduksjonsprogram mangler for 25 bosatte flyktninger i den aktuelle perioden.

Revisjonen har likevel gjort en gjennomgang av den relativt sparsomme dokumentasjonen som foreligger, for å få et inntrykk av datamaterialet som er tilgjengelig, selv om dette er ufullstendig. Det er for øvrig en del av anbefalingene til denne rapporten at kommunen skriftlig dokumenterer integreringsarbeidet, herunder deltagelse i introduksjonsprogram for alle flyktninger som er bosatt i kommunen.

I intervjuene som er gjennomført, har respondentene blant annet gitt uttrykk for sitt syn på samarbeid og koordinering av integreringsarbeidet mellom NAV, flyktningtjenesten og voksenopplæringen. Det er vedt å merke seg at noen av respondentene har noe ulike syn, når det gjelder årsaken til utfordringene i samarbeidet.

Selv om den skriftlige dokumentasjonen er mangelfull, gir det samlede informasjonstilfanget indikasjoner på en del mangler i kommunens integreringsarbeid, slik som beskrevet i vurderingene og konklusjonen i denne rapporten.

Datagrunnlaget er etter revisors vurdering tilstrekkelig for å svare på problemstillingene i denne forvaltningsrevisjonen

Avgrensninger

Prosjektet undersøker kommunens arbeid innen et utvalg av reglene innenfor integrering- og flyktningeområdet, og undersøker ikke kommunens regeletterlevelse for samtlige deler av dette området.

Det er integreringsarbeidet for bosatte flyktninger som undersøkes i dette prosjektet. Integrering av for eksempel arbeidsinnvandrere, familieinnvandrere eller personer med andre innvandringsgrunner er ikke blitt undersøkt i denne forvaltningsrevisjonen.

1.4 Om temaet

Flyktningetjeneste og voksenopplæring rapporterer til kommunalsjef oppvekst i Skaun kommune (se organisasjonskart nedenfor).

Figur 1. Organisasjonskart Skaun kommune

Kilde: Skaun kommune

2 UTDANNINGSTILBUD OG SPRÅKOPPLÆRING TIL FLYKTNINGER

I dette kapittelet beskriver vi deltema 1.

2.1 Problemstilling

1. Hvilket utdanningstilbud og hvilken språkopplæring gis til flyktningene, og er tilbudet i samsvar med regelverket?

Herunder blant annet:

- Kartlegging av kompetansen til bosatte flyktninger
- Gjennomføring av introduksjonsprogrammet
- Utarbeiding av integreringsplan for hver enkelt deltaker i introduksjonsprogrammet
- Inngåelse av integreringskontrakt med deltakere i introduksjonsprogram

2.2 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for denne problemstillingen:

- Kommunen skal sørge for kompetansekartlegging, som minst omfatter kandidatens språkkunnskaper, utdanning, arbeidserfaring samt evt. annen relevant kompetanse
- Kommunen skal på grunnlag av kompetansekartleggingen utarbeide en individuell integreringsplan som minst inneholder deltagerens sluttmaal og norskmål. Integreringsplanen skal også inneholde en plan for omfang av opplæringen i norsk og samfunnsfag.
- Deltakere skal normalt ha nådd et minimumsnivå i norsk. Minimumsnivået utgjør deltagerens norskmål, som er fastsatt i den individuelle integreringsplanen.
- Deltakere skal ha gjennomført minimum 225 timer norskopplæring

- Kommunen skal utarbeide integreringskontrakt for hver deltaker i introduksjonsprogram

2.3 Funn

Generelt

Flyktingetjenesten og voksenopplæringen er organisert under kommunalsjef oppvekst sitt ansvarsområde fra 2021 og fremover. Det har vært vurdert ulike måter å organisere flyktingetjenesten på, for eksempel om flyktingetjenesten skulle vært organisert under NAV. Kommunedirektøren har likevel vurdert det som mest hensiktsmessig at flykting-området er organisert under oppvekst, fordi opplæring er en viktig del av integreringsarbeidet.

Det er ansatt en ny avdelingsleder for flyktingetjenesten og voksenopplæringen, med tiltredelse i begynnelsen av 2024. Vedkommende jobber allerede innen oppvekst, og er kjent med kommunen fra før.

Tjenestene innen integrering består av:

- Flyktingetjenesten (FT): To flyktingkonsulenter + en miljøarbeider.
- Voksenopplæringen (VO): Tre pedagoger og en miljøarbeider.

Det er bosatt 68 flyktinger i Skaun fra 01.01.2021 frem til oktober 2023, som vist i tabell 1 nedenfor. Det var kommunestyrevedtak om å bosette 40 flyktinger i 2023, og det ble budsjettert med 21 bosatte flyktinger. Det faktiske antallet bosatt pr oktober 2023 er 14.

Anmodning om bosetting kommer fra IMDI i november hvert år. Deretter gjør kommunen en vurdering av hva som er realistisk å gjennomføre. Kommunestyret har i noen tilfeller vedtatt høyere bosettingstall enn det kommunen greier å ta i mot. Årsaken til dette er lav tilgang på boliger til flyktinger i kommunen, ifølge kommunalsjef oppvekst. Dette er omhandlet nærmere i kapittel 3 i denne rapporten.

	Vedtak om bosetting	Faktisk bosetting
2021	24	24
2022	70	30

2023	40	14
Sum 2021 - 2023	134	68

Tabell 1. Bosatte flyktninger i Skaun kommune 2021- okt 2023.

Kilde: Skaun kommune

Revisjonen har mottatt dokumentasjon på kompetansekartlegging, integreringskontrakt og individuell integreringsplan for 15 flyktninger i perioden 2021 - 2023.

Dette betyr at for et flertall av de bosatte flyktningene i den ovennevnte perioden, har revisjonen **ikke mottatt dokumentasjon** av saksbehandlingen i integreringsarbeidet.

Revisjonen har gjennomgått dokumentasjonen av integreringsarbeidet for de nevnte 15 flyktningene, og har her undersøkt om lovpålagte krav blant annet om kompetansekartlegging, integreringskontrakt, og individuell integreringsplan er blitt fulgt.

Kommunalsjef oppvekst opplyser på generelt grunnlag at individuell integreringsplan ikke alltid er utformet på en ensartet måte for alle kandidatene, og at ikke alle planene er komplette. Det er ifølge kommunens interne arbeidsrutiner for flyktingetjenesten (s.26), flyktingetjenesten som har ansvaret for å utforme individuell integreringsplan og kompetansekartlegging for bosatte flyktninger.

Dette bekreftes av rådgiver flyktingetjenesten. Da vedkommende startet i sin stilling i februar 2023, var ikke alle de individuelle integreringsplanene for deltagerne i introduksjonsprogram opprettet enda. Dette til tross at de bosatte flyktningene hadde vært en periode i program. Rådgiver forteller videre at de måtte begynne å jobbe med overgangen til NAV for deltagere som snart var ferdig i introduksjonsprogrammet. I og med at planene og kompetansekartleggingen ikke var godt jobbet med i forkant av oppstart, var mange av deltagerne urolige for hva som skjedde når de snart var ferdig i program, overgangene var uklare og man måtte jobbe mye med trygging, lage forutsigbare planer og godkjenning av utdanningspapirer sammen med NAV.

Flyktingenes arbeidspraksis har ikke vært inkludert på en god nok måte i integreringsplanen fra starten av, ifølge rådgiver flyktingetjenesten. Ansvar for praksis har vært noe uklart, og deltagerne har blitt sendt ut i språkpraksis når lærerne ved voksenopplæringen har ment de var klare for det. Noen av deltagerne har ikke vært i praksis gjennom introduksjonsprogram overhodet. Mye handler om uklare roller, rollefordeling og arbeidsfordeling. Rollen som programrådgiver har vært en rolle som har vært utfordrende å få en oversikt i. Ansvarsfordelingen har vært uklar og meningene mange, ifølge rådgiver flyktingetjenesten.

Videre forteller hun at det er utfordrende å lage individuelle løp, tilpassede program, og at de kunne ivareta brukermedvirkningen bedre.

Kommunalsjef oppvekst ønsker for øvrig at man i fremtiden har en rutinebeskrivelse som gjør at flyktningetjenesten og voksenopplæringen bruker de samme dokumentmalene, og i praksis jobber i de samme dokumentene når integreringsplan, kompetansekartlegging m.m. skal utformes.

Arbeidet med koordinering på tvers av enhetene flyktningetjeneste og voksenopplæring, vil settes i gang når ny avdelingsleder for flyktningetjeneste og voksenopplæring er på plass i 2024, ifølge kommunalsjef oppvekst.

Det foreligger en detaljert og omfattende rutinebeskrivelse for flyktningetjenesten fra 2020, som er forelagt for revisjonen. Denne beskriver arbeidet med kompetansekartlegging, individuell plan samt opplæring i norsk og samfunnsfag. I denne rutinebeskrivelsen er det blant annet beskrevet hvordan samarbeidet skal være mellom flyktningetjenesten, NAV og voksenopplæringen, og hvilke faste møtepunkter som foreligger. Det er imidlertid ikke beskrevet direkte hvorvidt de nevnte instansene skal forholde seg til delte og felles dokumenter for integreringsplan osv. i sitt arbeid. Kommunen planlegger ifølge kommunalsjef oppvekst å få på plass slike delte og felles dokumenter når ny avdelingsleder er på plass i 2024.

Kommunalsjef oppvekst opplyser at alle bosatte flyktninger får oppstart på introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting, som er kravet i integreringsloven. Det er ingen bosatte flyktninger som har falt utenfor introduksjonsprogrammet – alle har gjennomført.

Ifølge rådgiver flyktningetjenesten er det kommet tilbakemeldinger fra deltakere i introduksjonsprogram om at undervisningsopplegget i introduksjonsprogrammet kunne vært strammet opp, og at man har manglet en tilstrekkelig spisset norskopplæring. Rådgiver flyktningetjenesten er av den oppfatning at deltagerne likevel trives på voksenopplæring og opplever å ha en meningsfylt hverdag med opplæring.

Det har vært noen overganger fra introduksjonsprogram til videregående skole, hvor skole gir tilbakemelding om at deltagerne er for dårlige i norsk og faller igjennom i forhold til undervisningsopplegg.

Samtidig er det gitt tilbakemelding fra videregående skole angående de deltagere som har kommet fra introduksjonsprogram, at råd og veiledning som skolen har fått fra kommunen om deltagerens videre skoleløp, har vært for dårlig.

Dokumentgjennomgang

De nedenstående funnene er basert på en gjennomgang av dokumentasjonen for de 15 nevnte kandidatene som er blitt gjort tilgjengelig for revisjonen, av totalt 68 personer i datautvalget.

	Kompetanse-kartlegging	Plan for omfang i opplæring i samfunnskunnskap	Plan for omfang i opplæring i norsk	Integreringskontrakt foreligger	Sluttmål er utformet	Norskmål er utformet
Kandidat 1	ja	nei	ja	nei	ja	ja
Kandidat 2	ja	nei	nei	ja	ja	ja
Kandidat 3	ja	nei	nei	ja	ja	ja
Kandidat 4	ja	nei	nei	nei	nei	ja
Kandidat 5	ja	nei	delvis (kun periode,	nei	nei	ja
Kandidat 6	ja	ja	delvis (kun periode,	nei	ja	ja
Kandidat 7	ja	nei	nei	nei	ja	nei
Kandidat 8	ja	ja	delvis (kun periode, ikke timetall)		ja	ja
Kandidat 9	ja	nei	nei	nei	nei	ja
Kandidat 10	ja	nei	nei	ja	ja	nei
Kandidat 11	ja	nei	nei	ja	ja	ja
Kandidat 12	ja	ja	delvis (kun periode,	ja	ja	ja
Kandidat 13	ja	ja	delvis (kun periode,	ja	ja	ja
Kandidat 14	ja	nei	nei	nei	ja	ja
Kandidat 15	ja	nei	nei	nei	nei	nei

Tabell 2. Sammenstilling av innholdet i integreringsplaner for de 15 flyktningene i tidsperioden 2021 – okt 2023 som det foreligger dokumentasjon for.

Kilde: RMN

Kompetansekartlegging

Som tabellen viser, er det gjennomført kompetansekartlegging for samtlige kandidater. Kompetansekartleggingen omfatter kandidatens språkkunnskaper, utdanning og arbeidserfaring.

Individuell plan

Videre viser tabellen at det i integreringsplanen for kandidatene er utformet sluttmaal og norskmål for henholdsvis 11 og 12 kandidater, av til sammen 15 kandidater i datagrunnlaget.

Det er utformet en plan for **opplæring i norsk** som inkluderer omfanget i timetall, for én kandidat i datautvalget. I tillegg har fem kandidater fått en plan for opplæring i norsk som omfatter **perioden for opplæringen**, men ikke **antallet timer** opplæring kandidaten skal gjennomføre.

Når det gjelder plan for **opplæring i samfunnsfag**, er det fire kandidater som har en slik plan, av de 15 kandidatene i datautvalget. Alle disse fire inkluderer omfang og varighet.

Minimumsnivå i norsk

Kommunen har, som tabellen viser, overlevert dokumentasjon på norskmål for 12 av de 15 flyktningene som det foreligger dokumentasjon på. Det er det fastsatte norskmålet som utgjør minimumsnivået i norsk som deltagerne skal oppnå.

Antall timer norskopplæring

Revisjonen har mottatt dokumentasjon fra kommunen på antall timer norskopplæring for 12 deltagere i introduksjonsprogram i perioden 2021 – oktober 2023. Dokumentasjonen viser at disse 12 deltagerne har mottatt mer enn 225 timer norskopplæring.

Fra IMDi har revisjonen i tillegg mottatt dokumentasjon på antall timer norskopplæring for 40 flyktninger i Skaun i samme periode. Denne oversikten viser at det store flertallet av flyktninger som har vært bosatt i 2021 og 2022, oppfyller minimumskravet på 225 timer norskopplæring.

Integreringskontrakt

Som tabellen viser, er det utarbeidet integreringskontrakt for seks av 15 kandidater, altså noe under halvparten. I ett tilfelle foreligger det kontrakt, men som ikke er signert av partene.

2.4 Vurdering

Kompetansekartlegging

Det mangler dokumentasjon på kompetansekartlegging for relativt mange deltakere i introduksjonsprogram, og kommunen opplyser i intervju at arbeidet med kompetansekartlegging har hatt enkelte svakheter. Samlet sett er kommunens arbeid med kompetansekartlegging etter revisjonens syn ikke tilfredsstillende.

Det kan likevel påpekes at kompetansekartleggingen er gjort i henhold til regelverket for det mindretallet av deltagere på introduksjonsprogram, som det foreligger dokumentasjon for.

Individuell integreringsplan

Revisjon Midt-Norge SA 2024

16

Det er utarbeidet slutt mål og norskmål for henholdsvis 11 og 12 av de 15 kandidatene som det foreligger dokumentasjon for. Dette forholdet er etter revisjonens syn ikke i henhold til kravet i forskriften på dette området. I tillegg er det et relativt stort antall deltagere på introduksjonsprogram som revisjonen ikke har mottatt dokumentasjon for.

Én kandidat i datautvalget har en tilfredsstillende plan for opplæring i norsk, som både omfatter periode og omfang for undervisningen. Fem kandidater har en plan for opplæring i norsk som er ufullstendig, og de øvrige kandidatene i datautvalget har ikke en plan for opplæring i norsk i det hele tatt, slik det er krav om.

Det samme gjelder plan for opplæring i samfunnsfag, selv om det her er en del flere av planene som er utformet på en tilfredsstillende måte.

Ovenstående mangler bekreftes av intervjudata, hvor det fremkommer at flere flyktninger har rukket å starte på introduksjonsprogram, uten at det foreligger en individuell integreringsplan.

Samlet sett er kommunens arbeid med individuelle planer for bosatte flyktninger, etter revisjonens syn ikke i henhold til regelverket.

Minimumsnivå i norsk

Ettersom det ikke er fastsatt norskmål for alle deltakerne i introduksjonsprogram, har kommunen ikke en tilfredsstillende målemetode til å avgjøre om alle deltagerne i introduksjonsprogrammet oppnår et minimumsnivå i norsk. Det fremkommer dessuten i intervju at ferdighetsnivået i norsk blant flyktninger som er ferdig i introduksjonsprogram, ikke er godt nok. Forholdet er etter revisors syn ikke i henhold til kravet i integreringsloven § 31.

Antall timer norskopplæring

Når det gjelder antall timer opplæring i norsk, har de fleste av deltagerne i introduksjonsprogram, som det foreligger dokumentasjon for, gjennomført minst 225 timer norskopplæring. Dette er det minimum antall timer norskopplæring som kreves i forbindelse med oppholdstillatelse jf. integreringsloven § 28. Dette innebærer likevel ikke nødvendigvis at deltageren har nådd et minimumsnivå i norsk.

Integreringskontrakt

Et flertall av de bosatte flyktingene, i dokumentasjonen som er forelagt for revisjonen, har ikke fått utformet integreringskontrakt. I tillegg mangler det som kjent dokumentasjon, og dermed integreringskontrakt, for et flertall av de bosatte flyktingene i tidsperioden. Forholdet er etter revisjonens syn ikke i henhold til regelverket.

3 HOVEDUTFORDRINGER I INTEGRERINGSARBEIDET

3.1 Problemstilling

Hvilke hovedutfordringer står kommunen overfor i sitt integreringsarbeid, og hvilke tiltak og virkemidler benytter kommunen for å løse utfordringene?

Denne problemstillingen er beskrivende, uten revisjonskriterier.

3.2 Funn

Boliger til flyktninger

Både kommunedirektøren, enhetsleder NAV og kommunalsjef oppvekst gir uttrykk for at boligsituasjonen er en vesentlig utfordring for bosetting og integrering av flyktninger.

Kommunedirektøren poengterer at det er mangel på boliger ikke bare for flyktninger, men også for vanskeligstilte i kommunen som har krav på kommunal bolig. Etter vedtak i kommunestyret (20.06.23) er det satt av kr 16,5 mill. i drifts- og investeringsbudsjettet til å kjøpe boliger til flyktninger. Kommunen er nå i prosess med å anvende disse midlene til kjøp av flyktningeboliger.

Det er i et lengre tidsperspektiv (10-15 år) planlagt bygging av 1100 nye boenheter i Børås.

Etter kommunalsjef oppvekst sitt syn er det boligsituasjonen som er hovedutfordringen i kommunens integreringsarbeid, og tilgangen på boliger er en flaskehals for å kunne bosette flere flyktninger. Kommunen ønsker samtidig å ikke være en driver for prisøkning i det private markedet. Når det bosettes færre flyktninger enn det kommunen har gjort vedtak om (se tabell 1), er dette på grunn av tilgang på boliger ifølge kommunalsjef oppvekst. Som vist i tabellen, har kommunen i 2022 og 2023 bosatt færre enn halvparten av de flyktningene det er gjort vedtak om å bosette i kommunen.

Samarbeid

Flyktningetjenesten har ifølge kommunalsjef oppvekst hatt utfordringer innen det tverrfaglige samarbeidet, og koordineringen mellom voksenopplæringen og flyktningetjenesten.

Samarbeidet er noe personavhengig, og av og til har man «trådd litt i hverandres bed» i følge kommunalsjef oppvekst. Det har vært en del diskusjoner rundt tiltak, og en del tiltak har vært følelsesstyrt i følge kommunalsjef oppvekst.

Rådgiver flyktningetjenesten opplyser at de må bli bedre på samhandling, både internt og på tvers av avdelinger i kommunen, slik som beskrevet mer detaljert i kapittel 2.3. Rådgiver flyktningetjenesten er likevel av den oppfatning at forholdene er blitt noe bedre i det siste og at man er på rett vei.

Når det gjelder den pliktige registreringen av individuelle tiltak i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), blir ikke dette alltid gjort, ifølge rådgiver flyktningetjenesten.

Ifølge rådgiver flyktningetjenesten er det kommet tilbakemeldinger fra deltakere i introduksjonsprogram om at undervisningsopplegget i introduksjonsprogrammet er noe avslappet, og at man har manglet en tilstrekkelig spisset norskopplæring.

Kapasitet

Kommunen opplever å ha bra kapasitet på introduksjonsprogrammet for å ivareta de flyktingene som bosettes. Flyktningetjenesten er likevel en liten enhet som kan være sårbar. Med bakgrunn i dette har man jobbet med å fordele arbeidsoppgaver. Kommunen har oppbemannet enheten for å imøtekomme dette. Både med en ansatt på merkantilt (fra 2022), og en veileder (01.02.23).

3.3 Revisors kommentar

Boligsituasjon

Informasjon som er kommet frem gjennom datainnsamlingen i denne forvaltningsrevisjonen, peker på at boligsituasjonen er en sentral utfordring i integreringsarbeidet til kommunen, både i form av knapphet på boliger for flyktinger som er blitt bosatt, og i form av at antallet flyktinger som er blitt vedtatt bosatt, ikke får anledning til å bosette seg i kommunen. Det er revisors inntrykk at både kommunedirektøren og kommunalsjef oppvekst er bevisst denne

utfordringen. Kommunen er i prosess med å kjøpe flere flyktningeboliger, etter vedtak i kommunestyret i juni 2023 der kr 16.5 mill. er øremerket til dette formålet.

Samarbeid på tvers av avdelinger i kommunen

Som vist i kapittel 2 i denne rapporten, er det enkelte mangler i arbeidet med introduksjonsprogrammet og voksenopplæringen. Blant annet er det mangler innen individuelle planer for opplæring i norsk og samfunnsfag, og en del kandidater har ikke integreringskontrakt, blant de flyktningene det foreligger dokumentasjon for. I tillegg til dette, mangler dokumentasjon på integreringsarbeidet for flertallet av de bosatte flyktningene i perioden 2021 – oktober 2023. Kommunens interne rutinebeskrivelse for integreringsarbeidet, som også omfatter samarbeid på tvers av avdelinger, er i dette tilfellet ikke fulgt på en tilfredsstillende måte.

Informasjon fra intervjuer med de ansatte i kommunen indikerer dessuten at koordineringen og samarbeidet mellom voksenopplæringen og flyktingetjenesten kunne vært noe bedre. Gjennom intervju gir kommunalsjef oppvekst uttrykk for at man vil ta tak i denne problemstillingen så snart ny avdelingsleder for voksenopplæringen og flyktingetjenesten er på plass i tidlig 2024.

Oversikt over sysselsetting av bosatte flyktninger

Kommunen har ikke en samlet skriftlig oversikt over deltagelse i arbeidsliv, utdanning og tiltak i regi av NAV, for bosatte flyktninger. Dette er også omtalt i kapittel 5 i denne rapporten, og kan utgjøre en utfordring i kommunens arbeid med sysselsetting av bosatte flyktninger.

4 INTEGRERINGSTILSKUDDET OG KOMMUNENS UTGIFTER

I dette kapitlet beskriver vi hva integreringstilskuddet er ment å dekke og hvordan det brukes i kommunen.

4.1 Problemstilling

Dekker integreringstilskuddet de kommunale utgifter?

Denne problemstillingen er beskrivende, uten revisjonskriterier.

4.2 Funn

I dette kapitlet presenteres data om tildeling og bruk av tilskudd. For å få dette inn i en sammenheng er det nødvendig å kjenne til tilskuddsordningen og hva de skal brukes til. IMDi beskriver tilskuddsordningen slik:

«**Integreringstilskuddet** er ment å finansiere kommunens gjennomsnittlige merutgifter til eksempelvis flyktningkontortjenester, bolig- og boligadministrasjonstjenester, introduksjonsprogram og stønad, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering og arbeidstrening, sosialkontortjenester, barne- og ungdomsverntjenester, tolketjenester, barnehagetjenester, integreringstiltak i grunnskolen, kultur og ungdomstiltak, utgifter til den kommunale helsetjenesten, omsorg for personer med rusproblemer og støttekontakt.»

Satsene på tilskuddet er avhengig av hvilken kategori flyktning som bosettes, og tilskuddet blir utbetalt i fem år. Kommunen trenger ikke rapportere på bruken av integreringstilskudd, men både IMDi og Riksrevisjonen kan kontrollere bruken.

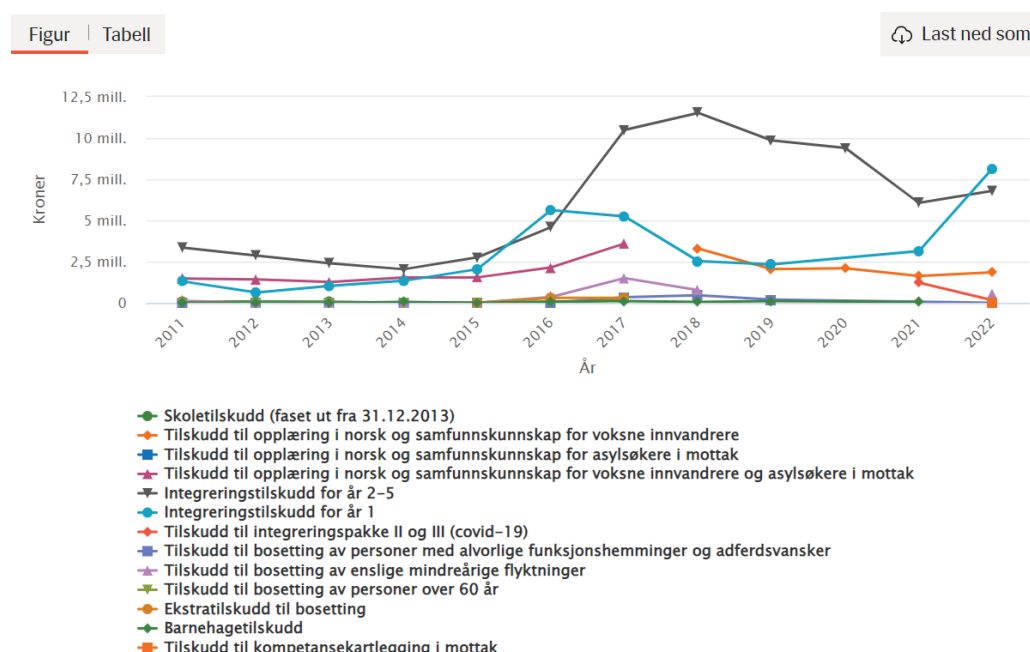
I tillegg til integreringstilskuddet følger det andre tilskuddsordninger. IMDi sine beskrivelser av disse er som følger:

«**Enslig mindreårig tilskuddet** er ment å dekke kostnadene kommunen får ved å bosette enslige mindreårige flyktninger. Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger bosettes så raskt som mulig og får et godt bo- og omsorgstilbud. Det innebærer å opprette eget botiltak med bemanning og oppfølging av barna, som skal være tilpasset det enkelte barnet.

Norsktilskudd mottas som tilskudd for bruk til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, herunder persontilskudd og grunntilskudd. Persontilskuddet skal bidra til at kommuner gjennomfører opplæring i norsk og samfunnskunnskap, slik at de lærer tilstrekkelig norsk til å kunne fungere i yrkes- og samfunnslivet. Grunntilskuddet skal bedre de økonomiske rammevilkårene for små og mellomstore kommuner når det gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Dersom kommunens utgifter tilknyttet bosetting av omsøkt person ikke dekkes av andre tilskudd eller offentlige instanser, kan disse kostnadene søkes dekt gjennom ekstratilskuddsordningen. Kommunen må da synliggjøre i søknaden at dette er tiltak som må settes inn for omsøkt person i forhold til dens funksjonsnedsettelse og/eller atferdsvansker, og at tiltakene medfører ekstraordinære utgifter for kommunen. Kommunen er forpliktet til å vurdere om tiltakene kan dekkes av andre tilskuddsordninger, eller andre offentlige instanser.»

Figuren viser utbetalt tilskudd fordelt etter tilskuddstype i perioden 2011 til 2022 i Skaun.

Figur 2. Utbetalt tilskudd etter tilskuddstype 2011-2022

Kilde: IMDI

Figuren viser flere typer tilskudd gitt opp gjennom årene. Den blå og den svarte linjen er integreringstilskudd. Blå for år 1 og svart for år 2 – 5.

Ifølge budsjett og økonomiplan 2023-2025 ble det budsjettert med kr 7 250 000 i integreringstilskudd i 2022. Forutsatt at det ble bosatt minst 20 personer i 2023 vil

integreringstilskuddet bli nesten 14,8 millioner kroner ifølge økonomisjefen. Pr oktober 2023 er det ikke bosatt mer enn 14 personer. Resultatet totalt sett vil være avhengig av antall bosettinger ut året.

I budsjettet for 2023 ble det laget en enkel oversikt over bruken av årets integreringsmidler:

	Tall i mill kr
Budsjett Voksenopplæring/flyktningetjenesten	7,2
Nye bosettinger, husleie private boliger	0,8
Økt stillingsressurs skolesekretær ved Voksenopplæring/flyktningetjenesten	0,5
Mottakstilbud Oterhaugen barnehage	0,3
Tospråklig undervisning Skaun ungdomsskole	0,4
Mottakstilbud Børsa skole	1,6
Økt stillingsressurs NAV	0,3
Morsmåslærer og særskilt norsk, Viggja oppvekstsenter	0,4
Børsa barnehage, styrking fremmedspråklige	0,2
NAV, økt budsjett kvalifiseringsprogrammet	0,7
NAV, økt sosialstønad flyktninger	1,8
Indirekte kostnader administrasjon	0,1
	14,3

Tabell 3. Oversikt over bruk av integreringsmidler budsjett 2023

Kilde: Skaun kommune

Per ultimo oktober 2023 har avdeling Voksenopplæring/flyktningetjenesten et merforbruk på rundt 1,5 millioner kroner. Også utgifter til sosialstønad er høyere enn budsjettet.

Kommunen har ifølge økonomisjefen ikke egne «flyktningregnskap» utover det som har vært direkte utgiftsført på avdelinga Voksenopplæring/flyktningetjenesten. Det er det heller ikke krav om. I tillegg til disse utgiftene som kommer i VO/flyktningetjenesten kommer diverse utgifter til blant annet morsmåslærere i skolene/barnehagene.

Integreringstilskudd mottas kun for de flyktningene som er bosatt i året, uavhengig av bosettingstidspunkt. På grunn av oppbemanning på integreringsenheten har de drevet med overforbruk innenfor området i inneværende år (2023). Situasjonen har vært motsatt tidligere år.

4.3 Revisors kommentar

Baser på opplysninger forelagt fra kommunen, har revisjonen ikke tilstrekkelig datagrunnlag til å svare på om integreringstilskuddet dekker kommunens kostnader på området. Imidlertid er det ikke sammenheng mellom vedtak om bosetting i året, og reell bosetting i året, noe som vil ha betydning for inntekter og utgifter, det vil si mottak a. -og bruk av tilskudd. I seg selv gir dette usikkerhet om realismen i budsjetteringen for det enkelte år, da det legges forutsetninger til grunn som ikke oppfylles, eller som forskyves i tid. Det vil derfor være variasjoner i inntekter og utgifter fra et år til et annet slik det er beskrevet her. I tillegg er det fra IMDi sin side lagt opp til gjennomsnittskommunens merutgifter ved mottak av flyktninger over en femårsperiode.

5 DELTAGELSE I ARBEIDSLIV OG UTDANNING

I dette kapittelet beskriver vi hva flyktningene gjør etter introduksjonsprogrammet.

5.1 Problemstilling

Hvor stor andel av flyktningene deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram?

Denne problemstillingen er beskrivende, uten revisjonskriterier.

5.2 Funn

Det oppleves ifølge kommunalsjef oppvekst som veldig vanskelig å finne tall på hvor stor andel av flyktningene som **deltar i arbeidsliv og utdanning** etter gjennomført introduksjonsprogram. Kommunalsjef oppvekst mener de kan ha noe å gå på når det gjelder tall og analyser. Kommunalsjef oppvekst viser til tall fra tidligere år, og at de hadde bedre statistikker på dette området tidligere.

Enhetsleder NAV opplyser at de ikke har tallmateriale på hvor stor andel av flyktningene som deltar i arbeidsliv og utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram.

Enhetsleder NAV opplyser imidlertid i intervju at pr oktober 2023 har 30 flyktninger oppfølging mot arbeid. Noen av disse er i introduksjonsprogrammet, og noen er i tiltak via NAV. 11 er ferdig, men trenger fortsatt oppfølging, resten er i arbeid. NAV har ingen samlet skriftlig oversikt som viser deltagelse i arbeidsliv, utdanning eller tiltak i regi av NAV, for bosatte flyktninger i kommunen, i tidsrommet som undersøkes i denne forvaltningsrevisjonen.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) publiserer på sine nettsider statistikk som gjelder integrering i de ulike kommunene i landet. Ifølge IMDi var det i 2022 166 bosatte flyktninger i Skaun kommune¹. Tall for 2023 er ikke tilgjengelig.

¹ <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/K5029/befolkning>

Ifølge SSB var 48 % av bosatte flyktninger mellom 15 og 74 år i Skaun kommune sysselsatt i 2022². Dette utgjør 56 personer.

Som vist i tabell 1 er landsgjennomsnittet for sysselsetting blant flyktninger 51,5 %. Gjennomsnittet blant 16 kommuner som har liknende befolkningsstørrelse som Skaun kommune er 46 %, noe som er marginalt lavere enn i Skaun. Statistikken viser for øvrig at sysselsettingen nasjonalt blant flyktninger, er noe lavere i små kommuner som Skaun, enn i landet totalt.

	MENN OG KVINNER	MENN	KVINNER
SKAUN	48,3 %	58 %	38 %
NORGE	51,5 %	58,8 %	41,7 %

Tabell 4. Sysselsetting blant bosatte flyktninger mellom 15 og 74 år i 2022.

Kilde: SSB

² Med sysselsatte menes her personer som hadde inntektsgivende arbeid i minst én time i den uken målingen ble foretatt, samt de som har inntektsgivende arbeid men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon eller lignende. Personer som er inne til førstegangs militærtjeneste eller personer i sysselsettingstiltak som får lønn fra arbeidsgiver regnes også som sysselsatte.

SULDAL	47 %
SAUDA	44 %
STRANDA	62 %
HEMNES	66 %
ØKSNES	28 %
ANDØY	41 %
SKIPTVEDT	39 %
GOL	60 %
HOL	61 %
GRUE	47 %
ÅMOT	43 %
RINGEBU	38 %
DRANGEDAL	28 %
KVAM	54 %
OSTERØY	34 %
SKAUN	48 %
GJENNOMSNIITT:	46%

Tabell 5. Sysselsetting blant bosatte flyktninger, alle kjønn, mellom 15 og 74 år i 2022, i kommuner som har liknende befolkningsstørrelse som Skaun. Kilde: SSB

Kommunalsjef oppvekst opplyser for øvrig at det for mange av flyktningene, deriblant de ukrainske, er krevende å lære seg språket innenfor de strenge kravene til progresjon. Det er heller ikke alle som er klare for arbeidslivet etter endt introduksjonsprogram. Livssituasjonen deres tilsier at det kan forekomme ekstra utfordringer.

5.3 Revisors kommentar

Det finnes standardiserte mål på sysselsetting etter gjennomført introduksjonsprogram, som kommunen normalt rapporterer til SSB. Dette er ikke gjort i Skaun, og det er derfor ikke mulig å besvare problemstillingen i dette kapittelet direkte.

Det er likevel mulig å si noe om den generelle sysselsettingen blant bosatte flyktninger i Skaun kommune. Denne er på 48 %, noe som er marginalt lavere enn landsgjennomsnittet, og noe høyere enn gjennomsnittet i kommuner med tilsvarende befolkningsstørrelse. Med sysselsetting menes her at personen det gjelder skal ha hatt inntektsgivende arbeid i minst én time den uken målingen ble gjennomført. Tallene er derfor relativt generelle, og etter revisors

syn ikke alene egnet som styringsverktøy for arbeidet med integrering og sysselsetting i kommunen.

NAV Skaun har ikke en samlet skriftlig oversikt over deltagelse i arbeidsliv, utdanning og tiltak i regi av NAV, for bosatte flyktninger i kommunen, i tidsperioden som er undersøkt.

Uten en slik oversikt, er det etter revisors syn en risiko for at bosatte flyktninger som er uten utdanningstilbud eller arbeid, ikke får tilbud om oppfølging fra NAV.

6 SAMARBEID MED NAV

6.1 Problemstilling

Har kommunen et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flyktninger?

6.2 Revisjonskriterier

- Kommunen skal utarbeide en samarbeidsavtale mellom NAV og kommunen, som minst bestemmer fordeling av ansvar og forpliktelser i samarbeidet.
- Kommunen skal følge opp kommunestyrets vedtak fra 2021 om styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger.
-

6.3 Funn

Samarbeidsavtale

Det finnes en samarbeidsavtale mellom Skaun kommune og NAV Skaun, om oppfølging av nylig bosatte flyktninger. Avtalen er fra 2020, og er signert av daværende avdelingsleder for flyktningetjenesten og voksenopplæringen, og av leder for NAV i Skaun.

Samarbeidsavtalen er relativt detaljert og beskriver konkret hva som er henholdsvis kommunen og NAV sine plikter i arbeidet med å følge opp bosatte flyktninger. For eksempel heter det at det er flyktningetjenesten/voksenopplæringen som har ansvaret for utarbeiding av individuelle planer m.m. NAV sitt ansvar er blant annet å gi informasjon og råd til hver enkelt deltaker om yrkes- og utdanningsmuligheter.

Prosjekt for styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger

Ifølge budsjett og økonomiplan 2023 – 2025 vedtok kommunestyret i 2021 å prioritere integreringsarbeid. Her heter det (s. 46):

«Kommunestyret vedtok i budsjett 2021 å **opprette et prosjekt som øker kvalifiseringsgraden**, og skaper mulighet for at flest mulig av kommunens bosatte flyktninger kommer i jobb. Dette kan gjøres gjennom å blant annet utvidet norskopplæring i regi av voksenopplæringa og/eller språkopplæring i bedrifter. Prosjektet skulle finansieres ved bruk av flyktningefondet. Prosjektet er under planlegging, og det er behov for å samordne dette med statlige virkemidler som har kommet i 2021. Det er forventet at ny NAV-leder vil bli sentral i arbeidet med prosjektet, og oppstart forventes i løpet av vinter/vår 2022.»

Enhetsleder NAV opplyser til revisjonen at dette prosjektet ikke er iverksatt. NAV henvendte seg ifølge enhetsleder til kommunen i 2022 om midler til dette prosjektet, men fikk da beskjed om at midlene ikke lenger fantes. Etter det revisjonen kjenner til, er ikke kommunestyret blitt orientert om status i dette prosjektet.

Samarbeidsfora mellom kommunen og NAV, kapasitet i NAV m.m.

Kommunen har faste møter med NAV. Noen ganger er det avdelingsleder for flyktningetjenesten og voksenopplæring som deltar, andre ganger flyktningkonsulent.

Enhetsleder NAV opplyser at det har vært noen utfordringer i samarbeidet med flyktningetjenesten, men at dette i dag er blitt bedre. Ifølge enhetsleder NAV har dessuten mye av planlagte faglige samlinger på tvers av avdelinger blitt utsatt eller avlyst.

Det har dessuten vært utfordringer angående arbeidsdelingen mellom NAV og flyktningetjenesten. Et eksempel på dette: Flyktningetjenesten har ansvar for å skaffe bolig, og NAV har ansvar for fakturahåndtering ved innkjøp av møbler. Det har ifølge enhetsleder NAV vært en utfordring at NAV har fått tilsendt fakturaer for flyktninger som enda ikke har kommet til landet. Dette har gjort det problematisk å håndtere sakene innenfor gjeldende regelverk. Dette er nå ordnet opp i og er ikke lenger en utfordring. NAV kan ikke innvilge stønad før flyktningene er ankommet kommunen.

NAV har tidligere hatt en utfordring med for liten ansattressurs til å løse oppgavene man har, ifølge enhetsleder NAV. Fra 2023 fikk NAV en ekstra ressurs, (etter et vedtak i kommunestyret om finansiering ved hjelp av integreringstilskudd). Fra februar 2023 har NAV **én dedikert ansatt som jobber med arbeidsrettet oppfølging av flyktninger**. I tillegg har NAV en ansatt i 50% stilling som har jobbet med økonomisk sosialhjelp direkte opp mot flyktninger.

NAV involveres i flyktningene rett før bosetting. De fleste får økonomisk sosialhjelp i tre måneder før de får introduksjonsstøtte. NAV bistår med å utarbeide individuell plan sammen med programrådgiver. Dette gjøres sammen med flyktningen og programrådgiveren og NAV.

Dette er hovedjobben til den nyansatte i NAV fra februar 2023. NAV samarbeider godt med programrådgiveren på flyktningetjenesten, og opplever at det er en nøkkelstilling som er viktig for veiledning i flyktningenes kvalifiseringsløp. Enhetsleder NAV presiserer også at samarbeidet mellom NAV og flyktningetjenesten er blitt bedre etter at man fikk den ekstra stillingen fra februar 2023. Ny programrådgiver ved Flyktningetjenesten og den nye ansatte ved NAV Skaun uttrykker for øvrig ifølge enhetsleder NAV at de har et svært godt samarbeid som også bærer frukter i overgang til arbeid for bosatte flyktninger.

Den ekstra personen er et bindeledd mellom NAV og flyktningetjenesten i kommunen. Det er et ønske fra NAV om å ta i bruk de arbeidsrettede tiltakene fra NAV tidligere i introduksjonsprogrammet, og dette er de på god veg til å lykkes med.

Enhetslederen forteller videre at stillinger som finansieres av integreringstilskudd gir en viss usikkerhet i forhold til varighet. Stillingen er nå bekreftet ut 2024. Hun sier det er vanskelig å beholde folk i midlertidige stillinger, og at det er av stor betydning å beholde folk der det kreves sammensatt kompetanse både innen NAV sitt regelverk, og det flyktningefaglige. Det er sårbart med midlertidighet i en kompleks faglig stilling.

Det ville ifølge enhetsleder NAV vært en fordel for arbeidet med integrering å få knyttet NAV, flyktningetjenesten og VO tettere sammen.

6.4 Vurdering

Samarbeidsavtale

Samarbeidsavtalen mellom NAV og kommunen inneholder de punktene som er beskrevet i regjeringens veileder, og er i henhold til kravene på området.

Prosjekt for styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger

Prosjektet for styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger, som etter hensikten skulle blitt gjennomført som et samarbeid mellom NAV og kommunen, er ikke blitt utført slik som vedtatt av kommunestyret i 2021. Revisor tar ikke stilling til den oppgitte årsaken til at prosjektet ikke er gjennomført.

Kommunestyret er etter det revisjonen kjenner til, ikke blitt orientert om status i prosjektet, eller om hvilke faktiske eller rettslige forhold som har vært til hinder for gjennomføringen av

prosjektet. Forholdet er etter revisjonens syn ikke i henhold til kommuneloven § 13-1 om kommuneadministrasjonens oppfølging av kommunestyrets vedtak.

7 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

7.1 Konklusjon

Utdanningstilbud og språkopplæring

Utdanningstilbudet og språkopplæringen for bosatte flyktninger har samlet sett en del forbedringspunkter. Revisors gjennomgang viser at det for en del bosatte flyktninger mangler dokumentasjon på kompetansekartlegging, integreringsplan og integreringskontrakt, og revisjonen legger til grunn at slik kartlegging og planlegging ikke er gjort for disse personene.

Enkelte deltakere har ikke fått fastsatt norskmål, og kommunen har derfor ikke et godt nok verktøy til å vurdere om tilfredsstillende norskkunnskaper er oppnådd for disse.

Hovedutfordringer i integreringsarbeidet

Samlet sett har kommunen enkelte utfordringer innen arbeidet med integrering av flyktninger. Kommunen peker selv på knapphet på boliger som en årsak til dette.

Det blir også pekt på utfordringer i samarbeidet om integrering, på tvers av avdelingene flyktningetjenesten og voksenopplæringen. Gjennom intervju gir kommunalsjef oppvekst uttrykk for at man vil ta tak i problemstillingen om samarbeid på tvers av avdelinger, så snart ny avdelingsleder for voksenopplæringen og flyktningetjenesten er på plass tidlig i 2024.

Deltagelse i arbeidsliv og utdanning etter introduksjonsprogram

Revisors gjennomgang viser videre at kommunen ikke har en samlet skriftlig oversikt over deltagelse i arbeidsliv, utdanning og tiltak i regi av NAV, for bosatte flyktninger. Dette kan utgjøre en utfordring i kommunens arbeid med å sikre sysselsetting av bosatte flyktninger.

Selv om ikke det foreligger en samlet oversikt over sysselsetting m.m. blant bosatte flyktninger, viser tall fra IMDi at sysselsettingen blant bosatte flyktninger i Skaun kommune er på 48 %, noe som er marginalt lavere enn landsgjennomsnittet, og noe høyere enn gjennomsnittet i kommuner med tilsvarende befolkningsstørrelse. Denne statistikken er imidlertid meget

grovmasket, og er etter revisors syn ikke alene egnet som styringsverktøy for arbeidet med integrering og sysselsetting i kommunen.

Samarbeid med NAV om integrering av flyktninger

Kommunen har til dels et tilfredsstillende samarbeid med NAV om integrering av flyktninger.

Blant annet foreligger det en samarbeidsavtale mellom NAV og kommunen om integrering av flyktninger, noe som er i henhold til det formelle kravet på området.

Det er også utfordringer på området. Blant annet er kommunestyrets prosjekt for styrking av kvalifiseringsgraden hos flyktninger, et samarbeid mellom NAV og voksenopplæringen, ikke blitt gjennomført. I intervjuer kommer det også frem at samarbeidet mellom NAV og kommunen generelt har vært forbundet med en del utfordringer, men at dette nå er i bedring.

7.2 Anbefalinger

Kommunen bør:

- Gjennomføre kompetansekartlegging for alle bosatte flyktninger
- Utarbeide en integreringsplan som tilfredsstiller kravene i integreringsloven, for alle bosatte flyktninger
- Sørge for at alle bosatte flyktninger oppnår et minimumsnivå i norsk
- Utarbeide integreringskontrakt for alle bosatte flyktninger
- Sørge for at prosjektet for økt kvalifiseringsgrad blant flyktninger blir gjennomført etter hensikten

KILDER

- Arbeidsrutiner i flyktningtjenesten. Intern rutinebeskrivelse, Skaun kommune (2020)
- LOV-2020-11-06-127 Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven)
- LOV-2018-06-22-83 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Integreringslovens §8 tilsier at «innvandrere mellom 18 og 55 år som har fått innvilget en oppholdstillatelse som nevnt i § 9, og som er bosatt i kommunen etter avtale med integreringsmyndighetene, har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram»

De har videre rett og plikt til å gjennomføre **kompetansekartlegging** etter bosetting i en kommune, med mindre personen har gjennomført kompetansekartlegging etter § 6.

Loven sier videre i § 10 at: «Kompetansekartleggingen skal bidra til at introduksjonsprogrammet blir tilpasset den enkeltes behov. Kartleggingen skal minst omfatte hvilke språkkunnskaper og hvilken utdanning, arbeidserfaring og annen relevant kompetanse personen har».

Kommunen skal sørge for kompetansekartleggingen. Departementet kan gi forskrift om hvilke opplysninger som kan kartlegges.

Når det gjelder gjennomføring av introduksjonsprogrammet sier § 14 i integreringsloven noe om omfang og innhold. Introduksjonsprogrammet skal minst inneholde opplæring i norsk, samfunnskunnskap, kurs i livsmestring, arbeids- eller utdanningsrettede elementer. Tilbud om opplæring i norsk og samfunnskunnskap skal i hht (§30) gis så snart som mulig og senest innen tre måneder etter folkeregistrering i kommunen eller at krav om deltagelse blir fremsatt. § 31 sier at kommunen skal sørge for opplæring slik at deltageren oppnår minimumsnivået. Minimumsnivået utgjør deltagerens norskmål. Tidsfrister for varighet av opplæringen er angitt i §31 og §32. §34 sier at kommunen skal, samtidig som det treffes vedtak etter § 30, utarbeide en plan for opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og videre sørge for at deltakerne går opp til avsluttende prøver (§37)

Deltakere med barn under 18 år skal delta på kurs i foreldreveiledning. Gjelder også for de som får barn i løpet av programmet.

Innholdet for øvrig skal tilpasses den enkeltes behov og det fastsatte sluttmålet etter § 13. Der sies det at kommunen skal sette et sluttmål for den enkeltes deltagelse i introduksjonsprogrammet.

Introduksjonsprogrammet skal være helårlig og på fulltid

§15 i integreringsloven sier at det skal utarbeides en **integreringsplan** sammen med deltakeren på bakgrunn av kompetansekartlegging, karriereveiledning og en vurdering av hvilke elementer deltakeren kan nyttiggjøre seg. Minimumskrav er at planen skal inneholde sluttmål og norskmål, og omfang av opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, varighet, elementer i programmet og klagemuligheter. Planen skal være begrunnet, og den skal vurderes jevnlig og ved vesentlig endring i deltagerens livssituasjon. Deltagere i introduksjonsprogram skal ha én samlet integreringsplan for deltagelse i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Kommunen skal etter lovens §16 og deltageren skal inngå en **integreringskontrakt** samtidig som det utarbeides en integreringsplan etter § 15. Kontrakten skal angi kommunens og deltagerens gjensidige forpliktelser og deltagerens langsiktige mål.

§ 31. Krav til opplæring i norsk:

«Deltagere i opplæring i norsk skal oppnå et minimumsnivå i norsk. Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for opplæring slik at deltageren oppnår minimumsnivået. Minimumsnivået utgjør deltagerens norskmål.»

Integreringsloven § 32: Varighet og omfang av opplæring i norsk: «Retten og plikten til opplæring for en deltager med oppholdstillatelse som nevnt i § 27 gjelder til deltageren har nådd et minimumsnivå i norsk etter § 31, men likevel ikke lenger enn tre år fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon. En deltager som har utdanning på videregående nivå eller høyere fra før, har ikke rett eller plikt til opplæring i lenger enn 18 måneder fra den datoen deltageren har fått tilbud om oppstart av opplæringen, med tillegg av godkjent permisjon.

Plikten til opplæring for en deltager med oppholdstillatelse som nevnt i § 28 gjelder til deltageren har nådd et minimumsnivå i norsk etter § 31 eller til gjennomførte 225 timer norskopplæring.»

Kravet om 225 timer norskopplæring i § 32 stilles i forbindelse deltagers rett til oppholdstillatelse, er slik revisjonen forstår det stilt uavhengig av kravet om å oppnå et minimumsnivå i norsk. Revisjonen oppfører derfor to separate kriterier om henholdsvis minimumsnivå i norsk, og gjennomførte 225 timer norskopplæring.

Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som utdanning på videregående nivå etter paragrafen her.

1. Forskrift om integrering (integreringsforskriften)
2. Forskrift om Nasjonalt introduksjonsregister
3. Veileder om samarbeid mellom kommunen og Arbeids- og velferdsetaten om introduksjonsprogrammet (imdi.no)

Angående registrering i NIR: Forskrift om behandling av personopplysninger etter introduksjonsloven § 15, andre ledd: «Kommunene skal registrere personopplysninger nevnt i § 4 til § 12 i registrene til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og Kompetanse Norge i tråd med introduksjonsloven § 25a annet ledd. Opplysningene skal registreres innen to måneder etter at de foreligger.»

Kommunen skal registrere følgende opplysninger om deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter integreringsloven:

Tildeling, start og stans av opplæringen

Morsmål

Norskmål

Fritak fra plikten til å delta i opplæringen og rettsgrunnlaget for slikt fritak

Fritak fra plikten til å avlegge prøver og rettsgrunnlaget for slikt fritak

Språket opplæringen blir gitt på

Antall timer gjennomført opplæring i norsk

Antall timer gjennomført opplæring i samfunnskunnskap

Omfang av opplæring som oppfølging under omsorgspermisjon

Permisjoner og fravær

Klager og klagebehandling

Utlede revisjonskriterier:

Utdanningstilbud og språkopplæring

- Kommunen skal sørge for kompetansekartlegging, som minst omfatter kandidatens språkkunnskaper, utdanning, arbeidserfaring samt evt. annen relevant kompetanse
- Kommunen skal på grunnlag av kompetansekartleggingen utarbeide en individuell integreringsplan som minst inneholder deltagerens sluttmaal og norskmål. Integreringsplanen skal også inneholde en plan for omfang av opplæringen i norsk og samfunnsfag.
- Deltakere skal normalt ha nådd et minimumsnivå i norsk. Minimumsnivået utgjør deltagerens norskmål, som er fastsatt i den individuelle integreringsplanen.
- Deltakere skal ha gjennomført minimum 225 timer norskopplæring
- Kommunen skal utarbeide integreringskontrakt for hver deltaker i introduksjonsprogram

Samarbeid mellom kommunen og Arbeids- og velferdsetaten

Regjeringens veileder Q-27/2015 – Samarbeid mellom kommunen og Arbeids- og velferdsetaten om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere, kap. 4:

«Skriftlig samarbeidsavtale mellom den enkelte kommune og Arbeids- og velferdsetaten lokalt om introduksjonsordningen

Den enkelte kommune og Arbeids- og velferdsetaten skal utarbeide en skriftlig samarbeidsavtale der det framkommer hvilke instanser internt i kommunen som deltar i samarbeidet. Avtalen skal sikre ansvarsdeling, informasjonsflyt og samarbeidsrutiner. Det skal klart framgå av avtalen hvilke oppgaver henholdsvis kommunen og Arbeids- og velferdsetaten har i forhold til introduksjonsprogrammet og den enkelte deltaker, jf. punktene 2.1 og 2.2 i dette rundskrivet. Avtalen kan enten være en særskilt avtale, eller kan inngå som en del av samarbeidsavtalen om NAV-kontor.

4.1 Avtalens innhold

Avtalen skal minst inneholde bestemmelser om:

ansvar og forpliktelser i forhold til introduksjonsordningen, herunder en spesifisering av på hvilken måte Arbeids- og velferdsetaten skal bidra konkret i planlegging og gjennomføring av introduksjonsprogrammet. (...) etc»

Kommuneloven § 13-1 første setning fjerde ledd: «Kommunedirektøren skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold.»

Utledelede revisjonskriterier:

- Kommunen skal utarbeide en samarbeidsavtale mellom NAV og kommunen, som minst bestemmer fordeling av ansvar og forpliktelser i samarbeidet.
- Kommunen skal følge opp kommunestyrets vedtak fra 2021 om styrking av kvalifiseringsgrad hos flyktninger.
-

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Rapporten er sendt på høring til kommunedirektøren, og høringssvaret er gjengitt i kursiv nedenfor. Høringssvaret har medført endringer i sammendraget av rapporten:

«SAMMENDRAG

Når det gjelder hovedutfordringer i integreringsarbeidet, peker kommunen selv på knapphet på boliger. Det blir også pekt på utfordringer i samarbeidet om integrering, på tvers av avdelingene flykningetjenesten og voksenopplæringen

S.8 1. 3. Metode

Det mangler en person i benevnelsen over hvem som har blitt intervjuet

- Programrådgiver Flykningetjenesten
- Det var planlagt intervju med ansatte på voksenopplæringen. Dette er ikke gjennomført.

Kommentarer til Revisjon Midt- Norges funn og anbefalinger jf.pkt.7.2

1. Gjennomføre kompetansekartlegging for alle bosatte flyktninger
Vi har dokumentasjon på kompetansekartlegging av *alle* våre deltakere, både aktive og de som er ferdige i programmet. Dette kan ettersendes.

2. Utarbeide en integreringsplan som tilfredsstiller kravene i integreringsloven, for alle bosatte flyktninger
Her har vi et forbedringspotensiale. Her må vi se på hvordan andre kommuner gjør dette, blant annet omkring hvor mange norsktimer de faktisk får og har hatt, samt oppfølging av integreringsplanen som et levende dokument i tråd med lovverket.

3. Sørge for at alle bosatte flyktninger oppnår et minimumsnivå i norsk
Vi vil se til resultater fra andre kommuner, hvordan gjør de det der? Vi ønsker å lære av kommuner som har bedre resultater innen norsknivå for sine elever.

4. Utarbeide integreringskontrakt for alle bosatte flyktninger

Vi har integreringskontrakt for alle våre bosatte flyktninger, bortsett fra Ukrainerne. Vi mener det ikke er et krav at ukrainerne skal ha dette:

§ 37 c.Introduksjonsprogram

*Personer som har fått oppholdstillatelse etter [utlendingsloven § 34](#), har **rett, men ikke plikt**, til å delta i et introduksjonsprogram etter [kapittel 4](#) i loven her.*

Unntak fra kravet om å utarbeide integreringskontrakt er en av de midlertidige endringene Stortinget har vedtatt. Som det fremgår av Prop. 107 L (2021–2022) punkt 7.5.4, er det ikke vurdert som nødvendig å opprettholde kontrakten i situasjonen med høye ankomster og i stor grad unntak fra deltakernes plikter.

Vi venter på svar fra Statsforvalteren om en presisering/krav omkring dette. Uavhengig av svaret, vil vi utarbeide kontrakter for de det gjelder.

5. Sørge for at **prosjektet for økt kvalifiseringsgrad** blant flyktninger blir gjennomført etter hensikten

I 2021 ble det bevilget 200.000, - til dette prosjektet. Da ny enhetsleder i NAV var på plass i 2022 og skulle ta tak i prosjektet, var midlene brukt til andre formål i kommunen. Prosjektet ble derfor lagt på is. Det er usikkert hvorvidt kommunestyret vil bevilge ytterligere midler for gjennomføring av et slikt prosjekt ved en senere anledning.

E-post fra økonomisjef i Skaun kommune

Opprinnelig var det tenkt å finansiere prosjektet med bruk av flyktningemidler som stod på eget fond i 2021. Prosjektet ble stilt i bero i påvente av at ny NAV-leder var på plass. I budsjettet for 2022 står det at «...Prosjektet er under planlegging, og det er behov for å samordne dette med statlige virkemidler som har kommet i 2021. Det er forventet at ny NAV-leder vil bli sentral i arbeidet med prosjektet, og oppstart forventes i løpet av vinter/vår 2022».

Som kjent kom krigen i Ukraina i februar 2022, og midlene på flyktningefondet ble omdisponert til egenkapital ved kjøp av flyktningeboliger. Tror derfor prosjektet ebbet ut av seg selv, uten at det ble fattet et konkret vedtak på dette (men mener det ble orientert muntlig i et politisk fora). Finansieringa av prosjektet forsvant i hvert fall.»

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Dokumentet er signert digitalt av:

- EIRIK GRAN SEIM, 01.02.2024

Forseglet av

Posten Norge

Åpenhet/transparens i kommuner

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

02/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/608 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren orientere utvalget om arbeidet med kommunens etiske retningslinjer og vurderinger om eventuell opprettelse av et åpenhetsregister på utvalgets møte 25. september 2024.

Vedlegg

Henvendelse om åpenhet/transparens i kommuner

Saksopplysninger

Bakgrunn

Kontrollutvalget vedtok i møte 13.12.23 (sak 40/23) at sekretariatet skulle lage et notat om åpenhet/transparens i kommuner etter en henvendelse fra utvalgsmedlem Uppheim, og legge det frem for kontrollutvalget som egen sak.

Vurdering

I sin henvendelse retter Uppheim oppmerksomheten mot en overordnet problemstilling hvor politisk ledelse og/eller administrasjonen har møter med "utenforstående" som vil drøfte konkrete saker som skal opp til politisk behandling på et senere tidspunkt, og det kan oppstå situasjoner hvor slike møter kan ha konsekvenser for utfallet i saken og hvilke vedtak som fattes når saken når sin sluttbehandling i kommunestyret.

Uppheim stiller disse fire konkrete spørsmålene:

- Når kan slike møte vere lukka?
- I fall det er heimel for å lukke eit møte med politisk leiing og/eller administrasjonen: Skal det lagast eit referat frå slike møte?
- I fall det skal lagast referat: Kan politiske organ som skal fatte vedtak i saker som angår innhaldet ha innsynsrett i eit slikt referat?
- Er det i det heile i tråd med den openheita ein skal ha i kommunal forvaltning å ha møte utan innkalling/agenda, og utan referat?

Først en generell vurdering.

I Prop. 46L (2017-2018) på regjeringen.no kan vi lese følgende om møteprinsippet: "Det følger av kommuneloven § 30 nr. 1 at folkevalgte organer skal behandle sine saker og treffe vedtak i formelle møter. I møteprinsippet ligger det at folkevalgtes saksbehandling skal foregå i møter og ikke andre steder. Det skal ikke holdes uformelle lukkede sammenkomster med hele eller deler av organet der reell saksbehandling foregår. Prinsippet gjelder både saksforberedelsen og avgjørelsen som treffes, og det er ikke avgjørende om det treffes vedtak i saken for at den må saksbehandles i et formelt møte. Selv om de folkevalgte får saksdokumentene til møtet fra administrasjonen i forkant, må selve forhandlingene og beslutningen skje i organets formelle møter. Sammen med øvrige saksbehandlingsregler sikrer dette prinsippet åpenhet rundt beslutningene og betryggende og kontrollerbare behandlingsformer."

Dette angår Uppheims første spørsmål direkte. Møter hvor reell saksbehandling foregår kan ikke være lukket, så spørsmålet vil i realiteten være hvor går skillet mellom det å bli orientert og å drive reell saksbehandling. Ytterpunktene er det alltid enkelt å skille ut. En politiker kan selvsagt bli informert i en samtale, alene eller sammen med flere om en potensiell sak, både i uformelle samtaler på butikken, ved at hen deltar på et møte i et lag/organisasjon som hen

oppsøker og/eller møter hen blir invitert til uten at det foregår reell saksbehandling. Slike samlinger vil ikke bli definert som politiske møter med de formelle krav til innkalling, sakskart, referat og åpenhet som kommuneloven definerer og Uppheim stiller spørsmål ved. Det andre ytterpunktet er de definerte politiske møter hvor beslutninger skal tas. Det som alltid er både mest interessant og potensielt problematisk er gråsonene mellom de to ytterpunktene.

Den viktigste erkjennelsen når man som politiker og byråkrat befinner seg i en gråsoner er nettopp å være seg bevisst at det er nettopp der man er. Kommunestyret har vedtatt etiske retningslinjer og det skjønnset den enkelte må bruke skal være basert på kunnskap om og etterlevelse av vedtatte etiske retningslinjer. Det er viktig å være ekstra oppmerksom på sammenhenger hvor administrativ og politisk ledelse deltar sammen i møte med eksterne parter. I noen kommuner er dette ansett som så problematisk at det rett og slett ikke skjer, mens andre finner å kunne akseptere slike møter.

Sekretariatet stiller seg bak intensjonen i henvendelsen fra Uppheim, det er alltid mer behov for at organene i en kommune har denne typen problemstillinger på dagsorden, at åpenhet, transparens og etiske retningslinjer belyses gjennom debatt og en politisk diskusjon slik at det blir mer oppmerksomhet rundt problemstillingen. Dette vil igjen føre til selvrefleksjon om at dette handler om utøvelse av skjønn og en bevissthet om kommunens etiske retningslinjer. Sekretariatet vil likevel peke på at det må være en gråsoner her. De problemstillingene Uppheim trekker frem er åpenbart mest aktuelle i klassiske utbyggingssaker hvor det er både store verdier og interesser i spill. Utfallet av slike saker kan ha store både positive og negative konsekvenser for kommunens innbyggere, for arbeidsplasser, for arealutnyttelse og ikke minst for bokvalitet til berørte naboer. Det er også et viktig demokratisk prinsipp at politikere er ombudspersoner, og at de gjennom møter med parter i saker vil få informasjon om og bli opplyst om alle sidene i en sak, både de positive og negative. Dette er behov og ønsker alle parter har i en sak, både tiltakshaver og de som blir berørt av tiltaket. Sekretariatet vil advare mot at enhver samling med mennesker som diskuterer og blir informert om en sak, skal defineres som et møte hvor det utføres reell saksbehandling, med den strenghet det er knyttet til det formelle rundt slike møter. Det er viktig at vi ikke blir så strenge at vi kveler den politiske ombudsrollen, og at vi i den sammenheng må henvise til vedtatte etiske retningslinjer i problemstillinger knyttet til gråsoneproblematikken.

Åpenhetsregister

Flere kommuner har de siste årene hatt omfattende diskusjoner rundt denne problemstillingen. Debatten har vært intens rundt bruken av begrepet lobbyregister, kombinert med problemstillinger rundt GDPR har dette vist seg også å være et vanskelig juridisk område.

Trondheim kommune vedtok i 2017 å opprette et lobbyregister. Bystyrets vedtak ble senere opphevet ved Fylkesmannen i Trøndelags lovlighetskontroll av vedtaket. Flere kommuner har etterspurt kunnskap om dette, og enkelte, som Trondheim, har selv forsøkt å etablere register over hvem som kontakter beslutningstakere i kommunen. Hensikten med et slikt åpenhetsregister er økt åpenhet om kommunale beslutningsprosesser. Dette kan bidra til å styrke rettsikkerheten, offentlig kontroll med og tillit til kommunene.

Advokatfirmaet Lund & Co har utført en større utredning for Kommunenes Sentralforbund (KS) hvor de konkluderer med at det ikke er noen juridiske problemer med å opprette et åpenhetsregister.

Hele utredningen kan leses her:

[Åpenhetsregister i kommunene](#)

Konklusjon

Sekretariatet mener at det er ikke praktisk mulig og heller ikke ønskelig å definere ethvert møte mellom politikere som enkeltpersoner, eller grupper av politikeres som politiske møter hvor det stilles krav om åpenhet rundt møteinnkalling, saksliste og referat. Her vil det være gråsoner og da er det kommunens etiske retningslinjer som må være førende.

Sekretariatet anbefaler likevel at kontrollutvalget løfter problemstillingen til andre folkevalgte organ slik at alle folkevalgte i alle verv og posisjoner får en gjennomgang av de etiske retningslinjene og får være med på en prosess med selvrefleksjon. Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget løfter problemstillingen rundt, og vurderingen av å innføre et åpenhetsregister til kommunestyret.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget ber kommunedirektøren orientere kontrollutvalget om kommunens etiske retningslinjer og hvordan det jobbes med dem. I den sammenhengen bør kontrollutvalget be kommunedirektøren orientere om det har vært vurderinger rundt et åpenhetsregister.

Notat/spørsmål om openheit/transparens i kommunar

Det hender at politisk leiing og/eller administrasjonen har møte med «utanforståande» som vil drøfte problemstillingar knytte til drifta i kommunen. Dette kan vere om utbygging av bustadfelt, andre typar tiltak i kommunen eller spørsmål om etableringar.

Slike møte kan ha konsekvensar for vedtak som blir fatta i kommunale organ på seinare tidspunkt.

Spørsmål som dukkar opp er desse:

- Når kan slike møte vere lukka?
- I fall det er heimel for å lukke eit møte med politisk leiing og/eller administrasjonen: Skal det lagast eit referat frå slike møte?
- I fall det skal lagast referat: Kan politiske organ som skal fatte vedtak i saker som angår innhaldet ha innsynsrett i eit slikt referat?
- Er det i det heile i tråd med den openheita ein skal ha i kommunal forvalting å ha møte utan innkalling/agenda, og utan referat?

Ønskjer at Konsek prøver å svare på dette, og kome attende med svar på neste møte i Kontrollutvalet i Skaun kommune.

Kristoffer Uppheim

Kontrollutvalgets årsmelding 2023

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

03/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&14

Arkivsaknr 24/152 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til forslag til årsmelding for 2023.

2. Årsmeldingen legges frem for kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2023 til orientering.

Vedlegg

Årsmelding 2023

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets sekretariat har utarbeidet forslag til årsmelding for kontrollutvalget i Skaun kommune, der vi har oppsummert aktiviteten i kontrollutvalget i 2023.

Kontrollutvalget er kommunestyrets eget kontrollorgan og fører løpende kontroll av kommunens virksomhet på vegne av kommunestyret. For å oppsummere foregående års aktivitet og for å gi kommunestyret et nærmere innblikk i kontrollutvalgets virksomhet, utarbeider kontrollutvalget sin egen årsmelding som legges frem for kommunestyret til orientering. Kommunestyret har til enhver tid, men kanskje særlig i tilknytning til behandlingen av årsmeldingen, anledning til å komme med synspunkter knyttet til kontrollarbeidet i kommunen.

Kontrollutvalgets arbeid krever et godt samarbeid med kommunestyret, administrasjonen, revisjonen og sekretariatet, og formålet er å bidra til en velfungerende forvaltning og tillit til kommunen.

Konklusjon

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å vedta forslag til årsmelding med eventuelle endringer og oversende årsmeldingen til kommunestyret til orientering.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Kontrollutvalgets årsmelding 2023

Skaun kommune

Innholdsfortegnelse

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning	3
1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2021	3
1.2 Reglement for kontrollutvalget.....	3
1.3 Rammer for utvalgets arbeid	3
1.4 Kontrollutvalgets ressurser	4
2. Lovpålagte oppgaver.....	5
2.1 Regnskapsrevisjon	5
2.2 Forvaltningsrevisjon	5
2.3 Eierskapskontroll	6
2.4 Påse-ansvar overfor revisor	6
3. Annet arbeid i utvalget	6
3.1 Møter.....	6
3.2 Saker.....	6
3.3 Opplæring og faglig samarbeid	6
4. Avslutning	7
5. Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2021	8

1. Om kontrollutvalget, mandat og sammensetning

Alle kommuner skal ha et kontrollutvalg valgt av kommunestyret ¹. Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan, og skal føre løpende kontroll med den kommunale forvaltning.

1.1 Kontrollutvalgets sammensetning i 2023

Medlemmer		Varamedlemmer
Januar-Oktober		
Anita Gilde (FrP) Georg Heggelund (AP) Kristoffer Uppheim (SV) Oddrun Husby (SP) Per Aage Estenstad (SP)	Leder Nestleder Medlem Medlem Medlem	1. Dag Rune Stensaas (SP) 2. Knut-Ivar Bakken (AP) 3. Oda Krogstad Anderson (SP) 4. Kåre Rønningen (SP) 5. Hege Anita Jensen (SP) 6. Gudrun Vatn (AP) 7. Gunnar Nestgaard Hynne (SP)
November-Desember		
Ketil Solberg (AP) Kristoffer Uppheim (SV) Ann-Sølvi Valås Myhr (H)	Leder Medlem Medlem	1. Georg Kristoffer Heggelund (AP) 2. Siri Ellefsen Selvnes (SV) 3. Bård Andre Ingvaldsen (H) 4. Knut-Ivar Bakken (AP) 5. Ahadi Namugunga (AP)
Morten Alexander Hegvik Wigen (SP) Malin Øveraas Hovland (SP) Odd Ivar Pedersen (BL) Kaia Marie Eriksen (Uavh.)	Nestleder Medlem Medlem Medlem	1. Per Aage Estenstad (SP) 2. Tonje Anita Knutsen (SP) 3. Stian Krystad Oshaug (FrP) 4. Tor Brynjar Søfting (FrP) 5. Mildrid Riaunet (BL)

Kommunestyrets representant i kontrollutvalget frem til oktober var Anita Gilde
Kommunestyrets representant fra november er Ketil Solberg og Malin Øveraas Hovland.

Kontrollutvalget størrelse og representasjon i kommunestyret er i henhold til kravene i kommuneloven. Kravene i kommuneloven til jevn fordeling mellom kjønnene er ivarettatt.

1.2 Reglement for kontrollutvalget

Reglement for kontrollutvalget er vedtatt av kommunestyret².

Kommunestyret³ har åpnet for at kontrollutvalgets møter også kan gjennomføres som fjernmøter i spesielle tilfeller. Dette avgjøres av kontrollutvalgets leder.

Reglement er publisert på utvalgets nettside: <https://www.konsek.no/kontrollutvalg/skaun/>

1.3 Rammer for utvalgets arbeid

Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for at følgende oppgaver blir utført:

¹ Jf. kommuneloven § 23.1

² Sak 08/21, dato 04.02.2021

³ Sak 87/20, dato 10.12.2020

- Regnskapsrevisjon – påse at kommunens regnskaper revideres på en betryggende måte, avgi uttalelse om årsregnskapet og påse at revisors påpekninger til årsregnskapet blir fulgt opp.
- Forvaltningsrevisjon – utarbeide plan for forvaltningsrevisjon, basert på risiko og vesentlighetsvurdering, følge og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Eierskapskontroll – utarbeide plan for eierskapskontroll og føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper, og rapportere resultatet til kommunestyret.
- Vedtak – Påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp
- Valg av revisjonsordning – kontrollutvalget avgir innstilling om valg av revisjonsordning til kommunestyret og eventuelt innstiller på valg av revisor.
- Budsjett – utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Innenfor disse rammene skal kontrollutvalget utføre kontrollarbeidet på vegne av kommunestyret, for å bidra til god tjenestekvalitet, effektiv ressursutnyttelse og å sikre at politiske vedtak blir fulgt opp.

I tillegg kan kontrollutvalget på eget initiativ, ta opp forhold som kan oppfattes som uønskede eller i strid med mål om en effektiv og forsvarlig forvaltning av kommunens ressurser.

Kommunestyret kan be kontrollutvalget utføre konkrete kontrolloppgaver på sine vegne. Dette har kommunestyret ikke gjort i 2023.

1.4 Kontrollutvalgets ressurser

1.4.1 Sekretariat

Kontrollutvalget har sekretariatsbistand fra Konsek Trøndelag IKS, der kommunene er en av deltagerne/eierne sammen med 46 andre kommuner og fylkeskommunen.

Sekretariatet utreder saker, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, utarbeider forslag til plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, samt følger opp vedtak.

I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom kontrollutvalget og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

1.4.2 Revisjon

Kommunen er medeier i Revisjon Midt-Norge SA. Kommunen har avtale om levering av samtlige revisjonstjenester der.

1.4.3 Økonomi

For å kunne utføre sin lovpålagte kontrollfunksjon på en god måte er det viktig at kontrollutvalget er gitt tilstrekkelig med ressurser.

Kontrollutvalget utarbeider årlig forslag til budsjett for kontroll og revisjon. Dette skal følge innstillingen til årsbudsjett til kommunestyret.⁴

⁴ Kontrollutvalgets møte 20.09.23, Sak 24/23

Kontrollutvalgets regnskap

Arts- gruppe Tekst	Regnskap pr. 31.12/ 2023	Budsjett 2023
000 – 099 Godtgjørelser og sosiale utgifter	75.538,-	76.000,-
100 – 499 Driftsutgifter, kurs og reiser	29.520,-	88.000,-
SUM DRIFTSUTGIFTER		

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Art Tekst	Regnskap 2023	Budsjett 2023
375 Sekretariat og revisjon	1.131.000,-	1.279.000,-
SUM DRIFTUTGIFTER		

Budsjettet til sekretariat og revisjon var i 2023 henholdsvis kr. 294.000,- og kr. 821.000,-.

2. Lovpålagte oppgaver

2.1 Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget behandler saker om regnskapsrevisjon på flere møter gjennom året. Det er etablert rutiner for orienteringer fra oppdragsansvarlig regnskapsrevisor i forbindelse med avleggelse av revisjonsberetning, samt informasjon om planlegging og status for finansiell revisjon og eventuelle områder det arbeides spesielt med.

Kontrollutvalget skal uttale seg om kommunens årsregnskap. Kontrollutvalgets uttalelse er lagt fram for formannskapet og inngikk som beslutningsgrunnlag ved kommunestyrets behandling av regnskapet for 2022.

Kontrollutvalget uttalte følgende om regnskap og beretning for 2022: «Kontrollutvalget har ingen merknader til årsregnskapet eller årsberetningen for 2022 og anbefaler at disse blir godkjent.»

2.2 Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget skal utrede behovet for, planlegge og bestille forvaltningsrevisjoner i kommunen og resultatene fra arbeidet skal rapporteres til kommunestyret.

2.2.1 Integrering og bosetting av flyktninger

Forvaltningsrevisjonen ble bestilt i sak 30/22, i møte den 05.10.2022.

Prosjektplanen ble vedtatt i sak 16/23, i møte den 26.06.2023.

Rapporten ble levert til fristen og vil bli behandlet i kontrollutvalgets møte 28.02.2024

2.2.2 Forberedelse og oppfølging av politiske vedtak

Forvaltningsrevisjonen ble behandlet i 2022 med vedtak om at kommunedirektørens oppfølging av vedtaket skulle bli presentert for kontrollutvalget i 2023. På grunn av en inkurie er ikke kontrollutvalget orientert, og det vil bli fulgt opp i løpet av 2024.

2.3 Eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal kontrollere at selskapene som kommunen er eier i blir drevet i tråd med politiske vedtak og lovverket. Utvalget skal også føre kontroll med at formålet med eierskapet blir ivarettatt og at eierstyringen er god.

2.3.1 ReMidt IKS

Eierskapskontrollen ble bestilt i sak 21/22, i møte den 07.09.2022.

Prosjektplanen ble bestilt i sak 03/23, i møte den 22.03.2023.

Saken ble levert til fristen og ble behandlet i kontrollutvalgets møte 13.12.2023 (Sak 38/23).

Saken er oversendt kommunestyret for endelig behandling.

2.4 Påse-ansvar overfor revisor

Kontrollutvalget skal påse at de formelle kravene til revisor blir overholdt, for eksempel krav til utdanning, vandel, uavhengighet og objektivitet. Disse forholdene hviler det et ansvar på revisor å dokumentere, og det er etablert rutiner for at dette skjer.

For å følge opp ansvaret slik det går fram av krav i forskriftene, har kontrollutvalget lagt vekt på en god dialog med revisor og løpende informasjon om det løpende revisjonsarbeidet. For regnskapsrevisjon orienterer oppdragsansvarlig revisor rutinemessig i utvalgets møter.

Når det gjelder forvaltningsrevisjon er dialogen knyttet til den enkelte undersøkelse.

3. Annet arbeid i utvalget

3.1 Møter

Kontrollutvalget har i 2023 avholdt 6 møter og behandlet 41 saker, 3 av sakene gikk videre til kommunestyret for endelig behandling. En fullstendig oversikt over sakene som er behandlet i kontrollutvalget er vist i vedlegg.

3.2 Saker

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold de er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommunelovens del 7 (§ 23-1 t.o.m. § 23-7) og forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

I møte 22.03.2023 ble kontrollutvalget orientert av kommunedirektøren om en tilstandsrapport fra barneverntjenesten.

3.3 Opplæring og faglig samarbeid

Alle medlemmer i kontrollutvalget har fått tilbud om å delta i opplæring og faglig samarbeid gjennom Konsek Trøndelag IKS, Norges kommunerevisorforbund og Forum for kontroll og tilsyn.

Det avtroppende utvalget var ikke på kurs eller noen faglige samlinger i 2023 og det nye utvalget har ikke rukket å bli med på noe i 2023.

4. Avslutning

Årsmeldingen er en oppsummering av årets virksomhet i kontrollutvalget, utvalgets saker ligger åpent på sekretariatets hjemmesider: <https://www.konsek.no/kontrollutvalg/skaun/>

Kontrollutvalgets arbeid skal bidra til å styrke tilliten til lokaldemokratiet. Utvalget mener å ha bidratt til dette og vil takke kommunestyret og administrasjonen for samarbeidet.

Skaun kommune 28.02.2021
Kontrollutvalget

5. Vedlegg: Saker behandlet i kontrollutvalget i 2021

Møtedato	Saksnr	Sakstittel
22.03.2023	01/23	Besøk hos Skaun Ungdomsskole
	02/23	Orientering fra kommunedirektøren - Tilstandsrapport fra barnevernstjenesten
	03/23	Eierskapskontroll - Prosjektplan Remidt IKS
	04/23	Regnskap for 2022 og budsjettkontroll 2023 for kontrollarbeidet
	05/23	Kontrollutvalgets årsmelding for 2022
	06/23	Aktuelt fra utvalgene
	07/23	Referatsaker
	08/23	Eventuelt
	09/23	Godkjenning av møteprotokoll
19.04.2023	10/23	Besøk hos Skaun Ungdomsskole
	11/23	Aktuelt fra utvalgene
	12/23	Referatsaker
	13/23	Eventuelt
	14/23	Godkjenning av møteprotokoll
	15/23	Kontrollutvalgets uttalelse om årsregnskapet og årsberetning for 2022
21.06.2023	16/23	Forvaltningsrevisjon - Bosetting og integrering av flyktninger - prosjektplan
	17/23	Aktuelt fra utvalgene 21.06.2023
	18/23	Referatsaker
	19/23	Eventuelt
	20/23	Godkjenning av møteprotokoll
	21/23	Forenklet etterlevelseskontroll - internkontroll
20.09.2023	22/23	Tilbakemeldingsbrev for regnskapsrevisjon 2022
	23/23	Budsjettkontroll
	24/23	Budsjettforslag for 2024 med forslag til økonomiplan for 2025-2027
	25/23	Eventuelt
	26/23	Referatsaker
	27/23	Godkjenning av møtebok
	28/23	Aktuelt fra utvalgene
	29/23	Konsek Trøndelag IKS - Kontrollutvalgets sekretariat
08.11.2023	30/23	Kontrollutvalgets rolle og oppgaver
	31/23	Kontrollutvalgets arbeidsform
	32/23	Referatsaker
	33/23	Innspill til kontrollarbeidet
	34/23	Godkjenning av møteprotokoll
	35/23	Revidert Budsjettforslag for 2024 med økonomiplan 2024 - 2027
	35/23	Presentasjon av kommunens revisjonsselskap
13.12.2023	36/23	Revisjonsstrategi 2023
	37/23	Års- og møteplan for 2024
	38/23	Rapport fra eierskapskontroll - Kommunens eierstyring av ReMidt IKS
	39/23	Referatsaker
	40/23	Innspill til kontrollarbeidet
	41/23	Godkjenning av protokoll

Rapportering av timer til forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

04/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/340 - 12

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering

Vedlegg

Rapportering til kontrollutvalget i Skaun kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har iht. leveranseavtale med Revisjon Midt-Norge (RMN) en årlig timeressurs på 340 timer, dvs. total 1.360 timer i perioden 2020-2023. Timeressursen inkluderer risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll, reiser og møter mm.

For 2023 rapporterer RMN et totalt timeforbruk på 390,98 timer til:

- Forvaltningsrevisjon - Integrering og bosetting av flyktninger
- Eierskapskontroll - ReMidt IKS

Av den totale timeressursen på 1.360 timer (2020-2023) er det brukt 1.396,58 timer (601,38 timer i 2020, 173,04 timer i 2021 og 390,98 timer i 2022).

Det vil si at det er et merforbruk på 36,58 timer (2,7%) for planperioden 2020-2023.

Merforbruk overføres ikke til neste planperiode (2024-2027).

Vurdering

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering.

Rapportering til kontrollutvalget i Skaun kommune

Kontrollutvalget har ihht leveranseavtale en tilgjengelig timeressurs på 340 timer pr år til risiko- og vesentlighetsvurdering, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll i perioden 2020-2023. Timerammen inkluderer reiser, møter osv.

I 2023 har RMN blant annet utført følgende:

- FR: Integrering og bosetting av flyktninger
- EK: ReMidt IKS

Timeforbruk 2023: 390,98

Timeforbruk 2022: 231,18

Timeforbruk 2021: 173,04

Timeforbruk 2020: 601,38

Gjennomsnittlig timeforbruk i perioden er på 349,15 timer pr år.

Revisjon Midt-Norge har som ambisjon at kontrollutvalget skal kunne utnytte sin årlige timeressurs mest mulig fleksibelt i perioden 2020-2023. Det vil si at et eventuelt mer-/mindreforbruk av timer søkes utlignet over 4-årsperioden. Mer-/mindreforbruk overføres ikke til neste periode (2024-27).

Med vennlig hilsen

Tor Arne Stubbe

Fagleder forvaltningsrevisjon

M +47 98608070 | [Skype for business](#)

Revisjon Midt-Norge SA, Postboks 2565, 7735 Steinkjer

W www.revisjonmidt norge.no | M +47 907 30 300

Revisjon Midt-Norge SA er sertifisert Miljøfyrtårn. Tenk på miljøet før du eventuelt skriver ut denne e-posten

Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), eierskapskontroll

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Skaun kommune	28.02.2024	05/24
Saksbehandler	Ola Lund Renolen	
Arkivkode	FE-037, TI-&30	
Arkivsaknr	24/154 - 1	

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide risiko- og vesentlighetsvurdering for Skaun kommune.
2. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 60 timer samlet for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 27.03.2024.
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for eierskapskontrollen.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for eierskapskontroll i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av virksomheten i kommunens selskaper.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre.

Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter.

Møte 1, 28.02.2024

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen.

Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha eierskapskontroll.

Møte 2, 24.04.2024

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltagerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønskes å gjennomføre eierskapskontroll. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for eierskapskontrollen. Kontrollutvalget setter av hele dagen til dette møtet for å kunne kjøre en god prosess med innhenting av informasjon fra kommunens administrasjon, sentrale politikere, de politiske partienes gruppeledere og tillitsvalgte. Kontrollutvalget setter av tid til å diskutere innspillene.

Møte 3, 29.05.2024

Sekretariatet legger frem et utkast til plan for eierskapskontroll. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene fra møte 2 og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den til kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingene samlet for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av de samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med rimelig forbruk av timeressurser. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller risiko- og vesentlighetsvurderinger for eierskapskontroll fra Revisjon Midt-Norge SA.

Bestilling av risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV), forvaltningsrevisjon

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Skaun kommune	Møtedato 28.02.2024	Saknr 06/24
Saksbehandler Ola Lund Renolen		
Arkivkode FE-217, TI-&30		
Arkivsaknr 24/153 - 1		

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA utarbeide risiko- og vesentlighetsvurdering for Skaun kommune.
2. Arbeidet gis en ressursramme på inntil 60 timer samlet for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, risiko- og vesentlighetsvurderingene skal leveres kontrollutvalgets sekretariat innen 27.03.2024.
3. Kontrollutvalget ber sekretariatet iverksette øvrige tiltak som er nødvendig for å gjennomføre den skisserte prosessen med plan for forvaltningsrevisjon.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon i løpet av det første året etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planen skal baseres på risiko- og vesentlighetsvurderinger av kommunens virksomhet.

Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre.

Sekretariatet legger til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter.

Møte 1, 28.02.2024

I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen.

Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon. I tillegg bidrar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor med sin kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha forvaltningsrevisjon.

Møte 2, 24.04.2024

Kontrollutvalget inviterer sentrale aktører i kommunen for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltagerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønskes å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget setter av hele dagen til dette møtet for å kunne kjøre en god prosess med innhenting av informasjon fra kommunens administrasjon, sentrale politikere og de politiske partienes gruppeledere og tillitsvalgte. Kontrollutvalget setter av tid til å diskutere innspillene.

Møte 3, 29.05.2024

Sekretariatet legger frem et utkast til plan for forvaltningsrevisjon. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene fra møte 2 og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den til kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingene for både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vurdering

Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av de samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer også et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med rimelig forbruk av timeressurser. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør samtidig kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller risiko- og vesentlighetsvurderinger for forvaltningsrevisjon fra Revisjon Midt-Norge SA.

Opplæring av kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

07/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/469 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Vedlegg

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som del av sin opplæring:

1. Hvordan vet man at et budsjett er vedtatt i tråd med kommunelovens bestemmelser om realistisk budsjett, og hvordan kan man be om eller kreve en lovlighetskontroll.
2. Er det i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven når politikerne legger føringer for hvordan administrasjonen skal avgi sin innstilling.
3. Er det lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti? Hvordan definerer flere statsforvaltere begrepet gruppe sammenlignet med begrepene politiske parti og posisjon (som gruppe).
4. Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

Budsjettvedtaket behøver ikke ha opplysninger om hvordan kuttene skal gjennomføres

Kommunal Rapport 22.01.2024, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Må budsjettet beskrive hvordan kommunen skal gjennomføre en vedtatt effektivisering?

SPØRSMÅL: Kommunestyret vedtok et budsjett hvor det legges opp til en innsparing på 37,5 millioner kroner gjennom effektivisering av driften. I tillegg skal kommunen spare 17 millioner kroner ved å redusere sykefraværet. Hvis det ikke er beskrevet konkrete tiltak for hvordan disse innsparingene skal skje, er da budsjettet vedtatt i tråd med kommunelovens bestemmelser om realistisk budsjett?

SVAR: Årsbudsjettet er en bindende ramme for kommunens pengebruk i dette året, se [kommunelovens § 14–5](#) første setning. Det handler om regnskapsmessig oppstilling og postering av kommunens inntekter og forbruk i det kommende år. Budsjettvedtaket behøver som alminnelig regel ikke inneholde nærmere opplysninger om hvordan budsjettallene fremkommer, eller hva som rent praktisk skal gjøres. Dette gjelder også der det er tale om å gjennomføre konkrete nedskjæringer av hvor mye som brukes til et formål, som ved «effektivisering av driften», og ved angivelse av tiltak som skal redusere utgiftene til anslagsbevilgninger som merutgifter pga. sykefravær.

Det er et rettslig krav ([§ 14–4 tredje avsnitt](#)) at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige». Det er her kommunestyrets ansvar å foreta en skjønsmessig vurdering av om de forutsetningene som disse anslagene bygger på, er realistiske.

I tillegg har under hele budsjettåret kommunestyret plikt ([§ 14–5 andre avsnitt](#)) til å «endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse». Det er da kommunedirektørens ansvar å foreslå endringer i det løpende budsjettet der man korrigerer disse utgiftspostene slik at det er dekning for de aktuelle utgiftene, ([§ 14–5 tredje avsnitt](#)).

Vedtak om årsbudsjett trenger som alminnelig regel ingen statlig godkjenning. De skal ([§ 14–3 siste avsnitt](#)) bare «sendes departementet [Statsforvalteren] til orientering».

Som alminnelig regel skal Statsforvalteren etter [kommunelovens § 28–3](#) første avsnitt bare «kontrollere lovligheten av vedtak om årsbudsjett» hvis kommunen er innført i Robek.

Tre eller flere medlemmer av kommunestyret kan imidlertid uansett ([kommunelovens § 27–1](#) første avsnitt) kreve at Statsforvalteren «kontrollerer om et vedtak er lovlig». I tillegg kan Statsforvalteren (andre avsnitt) også «på eget initiativ kontrollere om et vedtak er lovlig».

Ved en slik kontroll vil kommunen kunne bli pålagt å gjøre mer presist rede for hvordan man mener det vil være mulig å oppnå en så stor besparelse som her er angitt ved «effektivisering» og «reduksjon av sykefraværet», jf. [kommuneloven § 27–4](#) om kommunens opplysningsplikt ved lovlighetskontroll.

Hvis Statsforvalteren kommer til at budsjettvedtaket ikke er realistisk, skal dette oppheves, se [kommuneloven § 27–3](#) fjerde avsnitt.

Uten et gyldig budsjettvedtak har kommunen ikke hjemmel til å bruke penger annet enn til dekning av «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta» ([kommuneloven § 14–5](#) første avsnitt, siste setning). Den må derfor så raskt som mulig sørge for å treffe et nytt budsjettvedtak som oppfyller lovens krav om å være «realistisk».

Legitimt å gi politiske signaler om hva man legger vekt på

Kommunal Rapport, 15.01.2024, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Kan politikerne pålegge administrasjonen å være en næringsvennlig ja-kommune?

SPØRSMÅL: Et kommunestyre traff følgende vedtak etter et verbalforslag:

For å få mest mulig effektiv saksbehandling, og redusere gebyrtap i dispensasjonssaker innen plan- og byggesak, skal saksbehandlere følge disse prinsippene:

- a) Kommunen skal ha en utviklingsorientert holdning til private og utbyggere
- b) Kommunen skal være en næringsvennlig ja-kommune
- c) I dispensasjonssaker skal administrasjonen der det innstilles på avslag, og der utvalg for plan og miljø ber om det, levere en delt innstilling, slik at det også leveres en argumentasjonsrekke for innvilgelse av søknaden.

Mitt spørsmål er om dette er i tråd med forvaltningsloven og kommuneloven?

SVAR: Punkt a og b er direktiver fra øverste folkevalgte organ til administrasjonen, om hva det skal legges vekt på når den treffer vedtak plan- og bygningssaker eller avgir innstilling til folkevalgt organ i slike. Det er helt legitimt så lenge det er tale om politiske signaler om hva flertallet i kommunestyret og andre folkevalgte organer vil legge vekt på ved valg av alternativer innenfor det rettslige handlingsrommet for kommunalt forvaltningsskjønn.

Rent praktisk betyr det at de folkevalgte krever at de hensyn det her er tale om, blir presentert og vektlagt i saksutredninger om slike spørsmål. Det betyr ikke at disse hensynene skal tillegges avgjørende vekt i alle saksfremlegg fra administrasjonen i alle saker, og at man skal unnlate å presentere eller foreta en skikkelig drøftelse av hensyn som kan tale mot forslag som fremheves som utviklingsorientert og næringslivvennlig.

Administrasjonen har et selvstendig faglig ansvar for å sørge for en mest mulig fullstendig og balansert fremstilling og drøfting av de hensynene som måtte stå mot hverandre, se [kommuneloven § 13-1](#) tredje avsnitt: «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet», som gjelder tilsvarende for kommune- eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform, [jf. § 10-2](#) første avsnitt, andre setning: «Bestemmelser om kommunedirektøren gjelder på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov». Dette er uttrykk for det generelle prinsippet som kommer til uttrykk i [forvaltningsloven § 17](#) første setning: «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes».

I dette ligger ikke noe krav om at fremstillingen i saksfremlegget bare skal være en ren beskrivelse av fakta og argumenter for og imot bestemte handlingsalternativer. Det skal også foretas en kritisk, men lojal, gjennomgang av ulike synspunkter, men denne kan - og vil normalt - ende ut en konklusjon som er et forslag eller innstilling om hvilket handlingsalternativ som bør velges.

Dette valget er i siste instans folkestyrets kjerne; de folkevalgte organenes vedtak springer ut av og bygger på en *avveining* av motstående hensyn, der vekten av hvert av disse er et uttrykk for et *politisk* verdivalg, både når det gjelder hva kommunens arealer skal brukes til og hvordan, og hvilke virkemidler som skal anvendes for å oppnå det man ønsker. De rettslige kravene til saksutredning og beslutningsgrunnlag for kommunale vedtak er krav til fullstendige og korrekte *premisser* for innstilling og vedtak i den enkelte sak, ikke til vedtaket som sådant.

De folkevalgte organene kan gi signaler om hvordan de ser på den avveining som skjer ved slike vedtak, og be om administrasjonen legger særlig vekt på disse i sitt saksfremlegg. Dette

er ønsker som administrasjonen da naturlig vil søke å etterkomme, men de verken må eller kan sette skranker for å legge frem motstående hensyn eller forslag som legger avgjørende vekt på slike, hvis administrasjonen mener disse siste bør være avgjørende her.

De folkevalgte kan altså gi *signaler* om forhold de ønsker skal gis særlig oppmerksomhet i saksfremlegg, men kan ikke gi administrasjonen *pålegg* om hvordan saksfremlegget skal se ut. Et pålegg som det som formuleres i punkt c ovenfor, om at administrasjonen skal utarbeide *en alternativ innstilling* hvis det innstilles på avslag på søknad om dispensasjon, vil i denne form være ulovlig og i strid med bestemmelsene om kommunedirektørens eller fylkes- eller kommunerådets ansvar for saksutredning.

Men det er ikke noe krav at et saksfremlegg skal ende opp en i entydig anbefaling om hva slags vedtak som bør treffes. Kommunestyret eller det faglige utvalget vil kunne gi uttrykk for at de forventer at saksfremlegget fra administrasjonen legger vekt på å gi en balansert fremstilling og drøftelse av de ulike alternativene og viser fordeler og ulemper ved disse, uten å kunne ut i bare én mulig konklusjon.

Men bare to frittstående uavhengige saksfremlegg, kanskje utformet som rent advokatmessige innlegg for ulike alternativer - her innvilgelse av eller avslag på - søknad om dispensasjon - vil ikke være forsvarlig saksbehandling. Det er administrasjonens ansvar å foreta en selvstendig *kritisk sammenstilling* av saksfremstilling og argumentasjon til støtte for de ulike vedtakene, slik at de folkevalgte kan få et best mulig grunnlag for å ta stilling til det som her anføres.

Mener svar på lovlighetsklage ikke henger på greip

Kommunal Rapport 22.01.2023

Det er lov å velge kontrollutvalgsleder fra et posisjonsparti, konkluderer flere statsforvaltere. Bardu-politiker Berit Sandnes Wikstøl (Ap) er kritisk.

12. januar konkluderte Statsforvalteren i Troms og Finnmark med at Ole Helge Engmo (Frp) er lovlig valgt som kontrollutvalgsleder i Bardu. Det til tross for at Frp har inngått et valgteknisk samarbeid med Senterpartiet, som har ordføreren.

Statsforvalteren begrunner vedtaket med at Frp og Senterpartiet stilte separate lister ved valget. Derfor er ikke Engmo en del av samme «gruppe» som ordførerpartiet Senterpartiet, konkluderer Statsforvalteren.

– Selv om det er lovlig, tenker jeg at hensikten bak lovbestemmelsen ikke blir oppfylt. Når noen inngår et valgteknisk samarbeid, så oppfatter jeg at man sitter i posisjon. Hensikten med loven må tydeliggjøres bedre, sier Aps gruppeleder Berit Sandnes Wikstøl i Bardu.

Hun sendte inn lovlighetsklagen sammen med partifellene Roald Linaker og Signe Eline Nordahl Hansen. Avgjørelsen ble først omtalt i [Nye Troms](#).

Skal sikre uavhengighet

Kommuneloven slår klart fast at lederen av kontrollutvalget ikke kan tilhøre samme parti eller samme gruppe som ordføreren. Hensikten med bestemmelsen er at det skal være en viss politisk avstand eller uavhengighet mellom lederen av kontrollutvalget og ordføreren.

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder presiseres det at en typisk gruppe er en by- eller bygdeliste. «I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ (...), kor gruppe og blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti», heter det i begrunnelsen.

– Vi forstår at det ikke er ulovlig, men likevel uhensiktsmessig. Når det ikke er ulovlig, sitter vi kanskje med en lov som ikke fungerer etter hensikten. Det synes vi er beklagelig, sier Wikstøl.

Hun sier at Ap-gruppa i Bardu vil følge nøye med på hvilke saker som *ikke* havner i kontrollutvalget i denne perioden.

Valg av kontrollutvalgsleder

Kommunelovens § 23-1 sier:

«Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren.»

I Kommunal- og distriktsdepartementets veileder om konstituerende møte i kommunestyre og fylkesting og valg til folkevalgte organer står det:

«Leiaren av kontrollutvalet kan ikkje vere medlem av same parti eller same gruppe som ordføraren i kommunen. Grunngevinga for regelen er at det skal vere ei viss grad av politisk avstand eller uavhengigheit mellom ordføraren og leiaren av kontrollutvalet. Uttrykket «gruppe» i § 23-1 andre ledd tyder grupperingar eller lister som er valt inn i kommunestyret, og som ikkje er eit «parti». Ein typisk «gruppe» er ein by- eller bygdeliste. I denne sammenhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ i kapittel 7, kor gruppe òg blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti.»

Flere klager

Like før jul kom Statsforvalteren til samme konklusjon i Nordkapp. Der klagde åtte SV- og Sp-representanter på at kontrollutvalget fikk leder fra Høyre og nestleder fra Ap. Det til tross for at Nordkapp har ordfører fra Ap og varaordfører fra Høyre.

Også der konkluderte Statsforvalteren med at kommunelovens bestemmelse var oppfylt.

– Her sitter Høyre med lederen og Ap med nestlederen og skal kontrollere et flertall i kommunestyret. Et flertall som består av dem selv. Det henger ikke på greip, sier Trudy Engen (SV), én av de åtte som krevde lovlighetskontroll.

Hun sier at selv om Ap og Høyre stilte hver sin liste til kommunevalget, så utgjør de nå det politiske flertallet. Engen sier at forskjellen på tverrpolitisk liste og politisk flertall ikke er veldig stor.

– *Hva tenker du om Statsforvalterens avgjørelse?*

– Jeg kan ikke forstå at det er i tråd med lovens hensikt. Meningen er å forhindre at bukken skal passe på havresekken. Det er det som skjer nå. Jeg synes kommuneloven bør nyanseres på det punktet, sier Engen.

Brøt med egne regler

I Skjervøy ba flere representanter om lovlighetskontroll da flertallet inngikk listesamarbeid med Rødt for å gi ledervervet i kontrollutvalget til Rødt. Klagerne mente vedtaket brøt med norsk sedvane og kommunens eget regelverk, der lederen av kontrollutvalget skal gå til opposisjonen.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark konkluderte med at kommunelovens krav var oppfylt, siden kontrollutvalgslederen ikke var fra samme parti som ordføreren (KrF).

– Det er ikke i strid med noen lov, men det er i strid med kommunens eget regelverk. Vi var litt spent på om Statsforvalteren ville vurdere det. I reglementet for Skjervøy står det klart at opposisjonen skal ha ledervervet i kontrollutvalget, sier Frps gruppeleder Vidar Langeland, én av politikerne bak klagen.

I Kvinesdal var Frps gruppeleder Lill Anita Reppen Egeland skeptisk fordi posisjonen, bestående av KrF/Ap/Sp, fikk både leder- og nestledervervet i kontrollutvalget.

Statsforvalteren i Agder viste til at de tre partiene stilte separate lister. Dermed var det greit at ledervervet gikk til en Sp-er og nestledervervet til en Ap-er, selv om ordfører Per Sverre Kvinlaug er fra KrF.

Statsforvalteren i Agder har nå en annen lovlighetsklage med samme tema til behandling. I Iveland har representanter fra KrF og Sp klaget på at Lars Arnfinn Flatelid (Frp) er blitt leder av kontrollutvalget, trass i at Høyre, Ap og Frp sammen utgjør posisjonen.

Trenger ikke danne et flertall for å få vedtatt et budsjett

Kommunal Rapport 11.12.2023, Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Hva gjør man når man ikke klarer å danne et flertall for budsjettforslaget?

SPØRSMÅL: I disse dager pågår budsjettforhandlinger i landets kommuner, og vi hører om problemer med å samle et flertall for vedtak for 2024. Hva gjør man, og hva kan man gjøre, i en slik situasjon?

SVAR: Årsbudsjettet er grunnmuren og rammen for all virksomhet i kommunen eller fylkeskommunen. Når det er vedtatt, er det, sies det i [kommuneloven § 14-5](#), «bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer». I det ligger at det ikke skal brukes mer penger enn det som er bevilget i budsjettet, og ikke til andre formål enn det som er angitt der. Det eneste unntaket er «utbetalinger som kommunen eller fylkeskommunen har en rettslig plikt til å foreta», med andre ord for å oppfylle lovfestede krav til tjenestene eller rettslig bindende kontraktsforpliktelser.

Ved «den endelige avstemningen» ved behandlingen av forslag til årsbudsjett skal det stemmes over hvert enkelt fremsatt forslag som helhet ([kommuneloven §11-9 siste avsnitt](#)). Det betyr at avstemninger under saksbehandlingen over forslag til enkeltposter bare er «prøvevoteringer» for å kartlegge oppslutningen om disse, uten noen rettslig betydning. Det er bare endelig votering over forslag til årsbudsjettet som helhet som teller.

Som alminnelig regel skal vedtak i kommunale organer treffes «med flertallet av de avgitte stemmene». Det betyr at man må votere over de fremsatte forslagene i en sak hver for seg, og hvis ingen av disse får flertall, har man ikke noe vedtak. ([kommuneloven § 11-9, andre avsnitt](#)). Men kommuner og fylkeskommuner har etter [kommuneloven § 14–3](#) første avsnitt plikt til å treffe vedtak om årsbudsjett før årsskiftet, og det er derfor gitt særlige regler om votering om årsbudsjettet i [kommuneloven § 11–9](#).

I første runde votes det på vanlig måte over hvert enkelt av de fremsatte forslagene til årsbudsjett i sin helhet. Men hvis ikke noen av disse får flertall, holdes en ny votering hvor de folkevalgte må velge mellom de to forslagene som fikk størst oppslutning i første omgang. Det er da ikke adgang til stemme imot begge, og heller ikke til å stemme blankt, se [kommuneloven § 8–1](#) siste avsnitt.

Det betyr at det kan bli vedtatt et budsjett som ikke har tilslutning fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget, men som likevel vil være en bindende ramme for virksomheten i kommunen eller fylkeskommunen i året som kommer hvis ikke det senere treffes vedtak om endring av budsjettet etter de samme reglene.

Dette vedtatte budsjettet binder da både administrasjon og folkevalgte, også kommuneråd eller fylkesråd under parlamentarisk styringsform i hele det kommende år, hvis ikke man klarer å fremskaffe et flertall for endringer som innarbeides i et revidert budsjett.

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

08/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/95 - 3

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg

Gruppeoppgave - brukt på samlingen

Trafikklysmodellen - brukt på samlingen

FKTs fagkonferanse 4. - 5. juni 2024 og årsmøte 4. juni 2024

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes i denne sak. Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet.

Forhåndsinnmeldte saker til møtet 28.02.2024:**1 Virksomhetsbesøk**

På siste møte før jul vedtok utvalget at sekretariatet skulle planlegge tre virksomhetsbesøk i 2024. Skaun Ungdomsskole 29. mai, Rossvollheimen 25. september og Kapto 23. oktober. Sekretariatet vil informere utvalget om at det forrige utvalget hadde et virksomhetsbesøk på Skaun ungdomsskole så sent som sommeren 2023. Sekretariatet ber utvalget vurdere om det kan være hensiktsmessig å endre planen.

2 Oppfølging av regionsamling

6 av 7 faste medlemmer i kontrollutvalget deltok på Konseks regionsamling for kontrollutvalg den 16.01 i Trondheim. Hva kan utvalget oppsummere og utveksle av erfaringer fra samlingen?

3 Invitasjon til FKTs fagkonferanse 4.-5. juni 2024

Påmeldingsfrist 29. april

Gruppeoppgave

- Hvordan samhandle med de andre aktørene i egenkontrollen?
 - Hva har vi hørt i dag, og hva betyr det for vårt arbeid?
 - Hvordan samhandle med kommunestyret – hvem av oss sitter i kommunestyret og kan «kjenne temperaturen» – og orientere de andre?
- Hva er målet for arbeidet i vårt kontrollutvalg – og hvordan kommer vi dit?
 - Er det noe vi vil prioritere?
 - Skal vi ha «kjøreregler» for hvordan vi håndterer henvendelser, medieoppslag og lignende?
 - Hvordan bruker vi verktøykassen vår? (bedriftsbesøk, undersøkelser, orienteringer osv.)

Trafikklysmodellen

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen»	Ja	Delvis	Nei
Kryss på røde felt peker i retning av å ikke følge opp saken, mens kryss på grønne felt taler for å følge opp saken.			
Vedrører saken misnøye med et politisk fattet vedtak?			
Dreier saken seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?			
Viser saken til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?			
Viser saken til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?			
Dreier saken seg i hovedsak om en isolert hendelse?			
Er saken under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?			
Er det annen naturlig behandlingsvei for saken (ref. organene nevnt over)?			
Kan saken, og sakens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?			
Berører saken et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?			
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?			
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?			
Bør saken prioriteres foran andre planlagte oppgaver?			

Kilder:

- *Henvelender til besvæ – eller begjær?* Artikkel i Kommunerevisoren nr. 4/21 av Bjørkelo, Løvlie og Fiksdal i Deloitte
- *Håndtering av henvelender til kontrollutvalget*, veileder fra Forum for kontroll og tilsyn, 2022

Velkommen til FKTs fagkonferanse 2024 som
arrangeres på Quality Airport Hotel, Gardermoen
4.– 5. juni.

Program:

Kontrollutvalget – roller og samspill

Mange er ferske i kontrollutvalget og de trenger kunnskap om utvalgets rolle og hvordan utvalget skal opptre i samspill med andre aktører som har ansvar for kontroll i kommunene. Vi inviterer representanter fra både kontrollutvalg og revisjon, ordfører og kommunedirektør til samtale og refleksjon rundt tema «Kontrollutvalget – roller og samspill».

Habilitet og tillit

Høsten 2023 har nyhetsbildet vært preget av ulike habilitetssaker og spørsmål om innsideinformasjon. Hvordan påvirkes tilliten til politikerne av dette? Er det grunn til å se nærmere på tilsvarende problemstillinger i lokalpolitikken?

Henvendelser og varsling

Kontrollutvalget kan erfare å ta imot henvendelser om mer eller mindre konkrete kritikkverdige forhold. Hvordan skal kontrollutvalget håndtere slike henvendelser? Og hva med varsling – har kontrollutvalget noe med det å gjøre?

Økonomisk bærekraft

Har kommunen din en bærekraftig økonomi? Hvordan kan kontrollutvalget finne ut det? Har kontrollutvalget et ansvar her?

Vi vil også vise fram gode eksempler på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Vel møtt!

Deltakeravgift: Medlemmer kr. 7 900, andre kr. 8 400

Påmeldingsfrist: 29. april

Årsmøte i Forum for kontroll og tilsyn avholdes 4. juni.

FKTs årsmøte i 2024 blir avholdt 4. juni i forbindelse med fagkonferansen på Quality Airport Hotel, Gardermoen.

Innkallingen blir lagt ut [her](#) og sendt til leder av kontrollutvalget og daglig leder sekretariat.

Det er kun medlemmer som har tale-, forslags- og stemmerett (en stemme per kontrollutvalg eller sekretariat). Medlemmene velger selv hvem som skal være representert på årsmøtet.

Medlemmer som har saker til årsmøtet, eller forslag om vedtektsendringer, må sende disse til sekretariatet innen 6 uker før årsmøtet

Dersom din kommune/ditt sekretariat ikke er medlem i FKT, men ønsker å møte på årsmøtet med stemmerett, må innmelding skje innen 14. dager før årsmøtet

Ønsker du mer informasjon eller medlemskap i FKT? Ta kontakt med sekretariatet.

Leder i valgkomiteen (2023-2024): Jon Jæger Gåsvatn, leder kontrollutvalget i Sarpsborg kommune | jaeger.gaasvatn@sarpsborg.com | Mobil: 913 55 288

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

09/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/95 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Engasjementsbrev Revisjon Midt-Norge SA

Saksopplysninger

Et engasjementsbrev angir vilkårene for oppdraget. Det gir også opplysninger om hva som er revisors ansvar og oppgaver og hvilke oppgaver og ansvar som ligger til den administrative ledelsen og kontrollutvalget. Kontrollutvalget skal i starten av perioden bli orientert om innholdet i engasjementsbrevet fra revisjonen. Engasjementsbrev fra Revisjon Midt-Norge er vedlagt saken.

Skaun kommune
v/ Kommunedirektøren

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
29. august 2022

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidt norge.no
T +47 907 30 300

ENGASJEMENTSBREV – SKAUN KOMMUNE

1. Innledning

Revisjon Midt-Norge SA ble i kommunestyrets sak 7/18 valgt til revisor for Skaun kommune fra 1.01.2018. Revisjonen består av regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov og andre uttalelser og kontrollhandlinger. Revisjonen omfatter kommuneregnskapet og foretaksregnskapene der det er aktuelt og det foreligger avtale om revisjon, herunder konsolidert årsregnskap.

Med utgangspunkt i de revisjonsbestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal regnskapsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget.

2. Revisjonen – formål og innhold

Revisor skal utføre regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og annen kontroll som er bestemt i lov eller i medhold av lov, jf. kommuneloven § 24-2. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av NKRF er vi underlagt jevnlig eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget i samsvar med forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19.

Ledelsenes ansvar

I henhold til kommuneloven er det kommunedirektøren som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også kommunedirektørens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå løpende kontroll med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskap blir forsvarlig revidert. Videre skal kontrollutvalget påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper (eierskapskontroll).

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak, kommuneloven § 23-3.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring, jf. kommuneloven § 23-4.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide planer som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller. Planene skal baseres på en risikovurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper og av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Planene skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen. Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller basert på plan vedtatt av kommunestyret.

Innenfor forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll vil være beskrevet ved planlegging og rapportering av hvert oppdrag, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapportering under eget avsnitt.

Oppdragsansvarlig revisor utpekes av revisjonsenheten til hvert oppdrag i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Kontaktperson forvaltningsrevisjon er Eirik Gran Seim.

Regnskapsrevisjon

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen

I regnskapsrevisjonen er vår hovedoppgave å kontrollere om årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og å avgi en uavhengig uttalelse (revisjonsberetning) om at revisor har betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon og at det er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Vi kontrollerer om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever, og om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Vi ser også etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene er dekkende beskrevet i årsberetningen.

Årsregnskapet, herunder konsolidert årsregnskap, skal iht. kommuneloven § 14-6 være avlagt av kommunedirektøren innen 22. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis senest 31. mars. Kommunedirektørens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Videre er det vår oppgave å se etter at kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll

God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid påvirkes av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger

Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen

I samsvar med kommuneloven § 24-9 og god kommunal revisjonsskikk er det vår oppgave å se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak. Denne kontrollen skal gjennomføres med begrensede ressurser og baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering som legges fram for kontrollutvalget. Resultatet av kontrollen rapporteres i en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget som avgis senest 30. juni.

Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og avgis etter RSK 301 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen». Standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå moderat sikkerhet i uttalelsen om etterlevelse på det området som velges for kontroll.

Misligheter

Revisor bidrar gjennom revisjonen til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Hvis revisor avdekker eller på annen måte blir kjent med misligheter, skal revisor straks melde fra om det til kontrollutvalget i nummerert brev, dette fremkommer i kommuneloven § 24-7.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt, skal revisor sende nytt brev til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av brevet til kommunedirektøren.

Andre bekreftelser enn revisjonsberetningen som inngår i oppdraget

Vi vil avgi følgende revisorbekreftelser mv. i samsvar med lov og god kommunal revisjonsskikk:

- Underskrift på kontrolloppstillingen for lønns- og pensjonskostnader (skatteforvaltningsforskriften § 7-2-11 – RF 1022).
- Merverdiavgift (mva/moms) - krav om kompensasjon (RF-0009)

- Antall psykisk utviklingshemmede
- Tilskudd ressurskrevende tjenester
- *Andre revisjonsbekreftelser etter forespørsel fra kommunen*

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Monica N. Larsen.

3. Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 24-2 femte ledd. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

4. Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides ved endringer i oppdraget eller dersom andre forhold tilsier dette. I tillegg utarbeides oppstartsbrev ved oppstart av det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjektet og eierskapskontrollen. Oppstartsbrevene sendes administrasjonen.

Revisjonen rapporterer forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller til kontrollutvalget i egne rapporter.

Etter endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapport er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter, det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Regnskapsrevisjonen rapporteres slik til kontrollutvalget:

1. Presentasjon av revisjonsstrategi og resultat av løpende revisjon i siste møtet før jul
2. Oppsummering av årets revisjon og revisjonsresultater ved avslutning av revisjonen
3. Revisjonsberetning
4. Nummererte brev (se nedenfor)
5. Skriftlig uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll

Vi legger vekt på å ha en god dialog med kontrollutvalget.

Nummererte brev

Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til kommunedirektøren. Kontrollutvalget har et ansvar for å påse at forhold som er påpekt av revisor blir fulgt opp.

I henhold til kommuneloven § 24-7 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:

- a. vesentlige feil som kan føre til at årsregnskapet ikke gir riktig informasjon
- b. vesentlige mangler ved registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
- c. vesentlige mangler ved den økonomiske internkontrollen
- d. manglende eller mangelfull redegjørelse i årsberetningen for vesentlige budsjettavvik
- e. enhver mislighet
- f. hvorfor han eller hun ikke har skrevet under på oppgaver som kommunen eller fylkeskommunen skal sende til offentlige myndigheter, og som revisor etter lov eller forskrift skal bekrefte
- g. hvorfor han eller hun sier fra seg revisjonsoppdraget.

Revisor skal årlig gi en skriftlig oppsummering til kontrollutvalget om forhold som er tatt opp i nummererte brev, men som ikke er rettet opp eller som ikke er tilstrekkelig fulgt opp.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse

I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv. Disse uttalelsene vil innhentes fra administrasjonen.

I forbindelse med avslutningen av forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen innhenter revisor en skriftlig uttalelse fra ledelsen for den aktuelle kontrollen.

5. Personvern

For å gjennomføre revisjonen og andre oppdrag under dette engasjementsbrevet, vil vi behandle personopplysninger slik det er beskrevet i vår personvernerklæring. Vi er behandlingsansvarlig etter personvernreglene for de personopplysningene vi behandler i forbindelse med oppdraget og vi inngår derfor ikke en databehandleravtale.

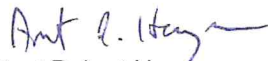
6. Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med kontrollutvalgets forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser frem til et godt og konstruktivt samarbeid. Hvis noe er uklart eller utvalget har spørsmål, er det bare å ta kontakt.

Vi ber om at dere underskriver og returnerer vedlagte kopi av brevet for å bekrefte at dere samtykker i vilkårene for revisjonen av regnskapet, herunder våre respektive ansvarsområder.

Med vennlig hilsen

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 922 53 981 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Undertegnede bekrefter mottakelse og samtykker i vilkårene på vegne av Skaun kommune

(signert)

Kommunedirektør

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

28.02.2024

Saknr

10/24

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/95 - 4

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 28.02.2024, godkjennes.

Saksopplysninger

Protokollen fra dagens møte vil bli opplest for godkjenning i møtet.